

ULUSLARARASI ÖĞRENCİLERİN KÜLTÜRLERARASI İLETİŞİM YETERLİĞİ ÜZERİNE BİR ALAN ARAŞTIRMASI*

A Field Study on the Intercultural Communication Competence of International
Students

Fırat YOLCU**
Nurettin GÜZ***

Öz

Bu çalışma yazarın “Kültürlerarası iletişim bağlamında uluslararası öğrencilerin iletişim yeterliği üzerine bir alan araştırması” başlıklı doktora tez çalışmasından üretilmiştir. Araştırma, uluslararası öğrencilerin kültürlerarası iletişim yeterliklerini betimlemeyi amaçlayan bir saha çalışmasıdır. Araştırmanın kuramsal bölümünde kültür ve iletişim kavramları karşılıklı etkileşim bağlamında açıklanarak kültürlerarası iletişim, kültürlerarası iletişim yeterliği ve uluslararası eğitim konuları hakkında bilgiler verilmiştir. İkinci bölümde ise ölçüt örnekleme yöntemi kullanılarak 7 farklı çalışma grubu belirlenmiş ve toplamda 41 uluslararası öğrenciyle derinlemesine görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Görüşme sonucunda nitel veriler MAXQDA veri analizi programı kullanılarak analiz edilmiştir. Elde edilen veriler “kültürlerarası iletişim yeterliği” ana teması altında duyuşsal, bilişsel ve davranışsal yeterlik olmak üzere üç ana kategori ve bu kategorilerin altında 21 kod ve 7 alt koda ayrılmıştır. Araştırma bulguları uluslararası öğrencilerin benzer bilgi, tutum ve becerilere sahip olduklarını ve bu yeterlik alanları arasında anlamlı ilişkiler bulunduğunu göstermektedir. Elde edilen sonuçlar uluslararası öğrenci deneyiminin kültürlerarası duyarlık, farkındalık ve beceriklilik düzeylerini artırarak kültürlerarası iletişim yeterliğinin gelişimini desteklediğini ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: Kültür, İletişim, Kültürlerarası iletişim yeterliği, Uluslararası öğrenciler

* Bu makale Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Gazetecilik Ana Bilim Dalında Prof. Dr. Nurettin Güz danışmanlığında Fırat Yolcu tarafından yazılan doktora tez çalışmasından üretilmiştir. Bu makalenin saha çalışması, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Etik Kurulunun 07/09/2022 tarih ve 10 nolu toplantısında alınan 2022/259 sıra sayılı Etik Kurul İzniyle onaylanmıştır.

** Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Gazetecilik Bölümü, firatyolcu@cumhuriyet.edu.tr., ORCID ID: 0000 0003 2408 7502

*** Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, Gazetecilik Bölümü, nurettinguz@gmail.com, ORCID ID: 0000-0002-2038-5652

How to cite this article/Atıf için: Yolcu, F., & Güz, N. (2026). Uluslararası öğrencilerin kültürlerarası iletişim yeterliği üzerine bir alan araştırması. *Öneri Dergisi*, 21(66). DOI: 10.14783/maruoneri.1783122

Abstract

This study was produced from the author's doctoral dissertation titled "A field study on the communication competence of international students in the context of intercultural communication". The research is a field study that aims to describe the intercultural communication competencies of international students. In the theoretical part of the research, the concepts of culture and communication were explained in the context of mutual interaction, and information was given about intercultural communication, intercultural communication competence and international education. In the second part, 7 different study groups were determined using the criterion sampling method and in-depth interviews were conducted with a total of 41 international students. As a result of the interview, qualitative data were analyzed using the MAXQDA data analysis program. The data obtained were divided into three main categories, namely affective, cognitive and behavioral competence, under the main theme of "Intercultural Communication Competence" and 21 codes and 7 subcodes under these categories. Research findings show that international students have similar knowledge, attitudes and skills and that there are significant relationships between these competency areas. The results obtained reveal that the international student experience supports the development of intercultural communication competence by increasing the levels of intercultural sensitivity, awareness and resourcefulness.

Keywords: Culture, Communication, Intercultural communication competence, International students.

1. Giriş

Kültürlerarası iletişim farklı kültürden bireylerin gerçekleştirdiği iletişime odaklanır. Günümüzde küreselleşme süreciyle birlikte farklı kültürel gruplar arasında etkileşimler artmakta, iletişim teknolojileri ve ulaşım olanaklarının gelişmesi bu süreçlerin daha da hızlanmasına neden olmaktadır. Bu bağlamda kültürlerarası iletişim hem gündelik ilişkilerin hem de akademik çalışmaların önemli bir konusu haline gelmiştir. Bir olgu olarak varlığı insanlık tarihi kadar eskiye uzansa da bilimsel bir araştırma alanı olarak ortaya çıkışı 20. yüzyılla birlikte Amerika'da yapılan çalışmalara dayanmaktadır. 1946'da kurulan Foreign Service Institute'de yapılan çalışmalar, Amerikalı antropolog Ruth Benedict (Binark, 2006: 75; Oyur, 2019: 68) ile Edward T. Hall'ün çalışmaları ilk dönem örneklerindendir.

Avrupa'da alanla ilgili çalışmalar 1980'li yılların sonlarıyla gelişmeye başlamış, Avrupa Birliği programlarıyla birlikte kültürlerarası iletişim önemli bir çalışma ve uygulama sahasına dönüşmüştür (Özdemir, 2011: 31). Türkiye'de ise çalışmalar 1990'lı yıllarla başlamış, Asker Kartarı alanının Türkiye'de tanınmasına önemli katkılar sunmuştur. Onun tarafından yazılan "*Kültür, Farklılık ve İletişim: Kültürlerarası İletişimin Kavramsal Dayanakları*" adlı kitap alanın Türkiye'deki öncü eserlerindendir.

Kültürlerarası iletişimin bir alt başlığı olarak değerlendirilen kültürlerarası iletişim yeterliği olgusu farklı kültürden bireyler arasında etkili ve uygun iletişim kurabilme yeterliğini ifade eder. Günümüz dünyasında bu yeterlik bir öğrenme alanı olmaktan öte eğitim, iletişim, ticaret gibi birçok alanda bir gereklilik olarak öne çıkmaktadır. Alanla ilgili çalışmalar incelendiğinde kültürlerarası iletişimsel yeterlik modellerinin çoğunun tutum, bilgi ve becerilere odaklandığı görülmektedir.

(Byram, 2009; Chen & Starosta, 1996; Chen & Starosta, 1997; Deardorff & Jones, 2009; Spitzberg, 2000; Spitzberg, 2010). Bu yeterliklerin gelişimi bireyin duyuşsal, bilişsel ve davranışsal yönlerinin bütünlüklü bir biçimde gelişimiyle doğrudan ilgilidir.

Uluslararası öğrencilerin kültürlerarası iletişim yeterliği üzerine bir alan araştırması adlı bu çalışmanın konusunu Sivas Cumhuriyet Üniversitesinde eğitim görmekte olan uluslararası öğrencilerin kültürlerarası iletişim deneyimleri oluşturmaktadır. Araştırma bu deneyim üzerinden uluslararası öğrencilerin kültürlerarası iletişim yeterliği düzeyini betimlemeyi amaçlamakta ve bu genel amaca ulaşabilmek için şu alt sorulara cevaplar aramaktadır: Uluslararası öğrencilerin kültürlerarası iletişim yeterliklerini etkileyen tutum, bilgi ve becerileri nelerdir? Çalışma grupları içerisinde tutum, bilgi ve beceriler bağlamında farklılaşan veya ortaklaşan durumlar nelerdir? Uluslararası öğrencilerin duyuşsal, bilişsel ve davranışsal yeterlik düzeyleri ne seviyededir? Kültürlerarası iletişim yeterliğinin gelişimini sağlayan duyuşsal, bilişsel ve davranışsal boyutlar arasında nasıl bir ilişki vardır? Uluslararası öğrenci deneyiminin kültürlerarası iletişim yeterliği gelişim sürecine katkısı var mıdır?

Ülkemizde kültürlerarası iletişim üzerine çok sayıda çalışma olmasına rağmen kültürlerarası iletişim yeterliği konusuna odaklanan çalışmaların hâlâ yeterli düzeye ulaşamadığı değerlendirilmektedir. Nitel araştırma yöntemi kullanılarak gerçekleştirilen bu çalışmada uluslararası öğrencilerin kültürlerarası iletişim yeterliği duyuşsal, bilişsel ve davranışsal boyutlarıyla bütüncül bir çerçevede derinlemesine betimlenmiştir. Elde edilen bulguların akademik bilgi üretimi bakımından alana ve daha sonra yapılacak olan çalışmalara katkılar sunmasının yanında, ayrıca ilgili kurum ve kuruluşlara yükseköğretimde uluslararasılaşma süreçleri ve iletişim politikaları geliştirme konusunda rehberlik etmesi de beklenmektedir.

1.1. Kültür ve İletişim

Günümüzde kitle iletişim araçlarının yaygın kullanımı ve küreselleşmeyle birlikte kültürler arasında etkileşim arttığından kültür kavramı, üzerinde düşünülen en önemli kavramlardan biri olmuştur (Öğüt, 2017: 4). Latince “colore” sözcüğünün geçmiş zaman hâli olan “cultura” kelimesinden türeyen kültür (Lane & Ersson, 2008: 18) ilk başta “yetiştirme”, “bakıp büyütme” anlamlarında kullanılmış, 16. yüzyılla birlikte kavram insanın gelişim sürecini, 19. yüzyıldan itibaren de uygarlığın gelişimini ve toplumsal etkinlikleri de ifade etmek için kullanılmıştır (Taş, 2017: 30). Kültürün uzun süre genel kabul gören tanımını yapan Tylor (1920: 1) kültürü “bilgi, inanç, sanat, ahlaki değerler, kanun, gelenek ve diğer yetenekler ve alışkanlıkları içeren birikimlerin karmaşık bir bütünü” olarak açıklamaktadır.

Kültür, bireyin toplumsallaşmasını, bireylerarası anlamsal bağlamın oluşmasını ve aktarılmasını sağlar. Kültür, bireyin toplumun bir üyesi olarak, iletişim ve davranış biçimlerini, olayları değerlendirme ve yorumlama biçimlerini etkileyen değerler, fikirler ve semboller dizisidir (Özdemir, 2011: 29). Bu nedenle kültür, toplumsal hayatımızda karşılaşılan tüm olgusal, duygusal ve

davranışsal farklılıklarımızın temelini oluşturmaktadır (Okmeydan, 2020: 580). Kültürün bireysel ve kolektif bir yapıya sahip olması onun birey ve toplum açısından etkisinin ürünüdür. Kültür hem toplumsal alanda hem de bireyler üzerinde etkin bir rol oynar. Bu durum bireyin ve toplumun öz-günlüğüne işaret etmenin yanında “öteki” olarak ifade edilen diğer kültürler ve üyeleriyle ortaya çıkan farklılığın sınırlarını da çizmektedir. Sosyal bilimler için önemli bir inceleme alanı olan kültür (Aksoy, 2015: 5), “bir topluluk içindeki yaşama özgü olan davranış kalıplarının arkasında yatan veya içinde örtük olan tavırların, değerlerin ve normatif beklentilerin yapısını” (Chaney, 2018: 127-128) açıklama imkânı sunar. Kültürle ilgili işlevselci yaklaşım; kültürü verilerden oluşan, nakledilen ve toplumsal istikrar unsuru olarak açıklarken inşacı yaklaşım; kültürün aktarıma dayalı veriler olmaktan çok yaşanılan zamanın içerisinde “anımlar ağı” kuran etkileşime dayalı üretken yönüne dikkat çeker (Sarı, 2010: 80-81). Eleştirel yaklaşım ise kültürün ideolojik kurgusuna dikkat çekerek iktidar ve güç ilişkisindeki rolüne odaklanmaktadır.

Toplumsal yaşamın bütün maddi ve manevi varlığına işaret eden kültür (Kösoğlu, 2005: 8-9), uygulama halinde maddî formlara bürünür (Güngör, 1995: 17). Bu maddi ve manevi formlar arasında dil, din, örf ve âdetler, değerler ve normlar, semboller ve tutumlar öne çıkmaktadır. Dil kültürü oluşturan, kurgulayan ve sürekliliğini sağlayan temel ögedir. Bu nedenle kültürel kimliklerin en görünür ortak paydası (Göker, 2022: 98) ve iletişimin temel aracı olduğundan kültürlerarası iletişim açısından da önemlidir. Din toplumsal yapının kurgusunu sağlayarak kültürü, kültür de dinin toplumsal inşasını etkiler. Dolayısıyla kültür, dil, din ve iletişim arasında karşılıklı bir etkileşim söz konusudur. Uzun yıllara dayanan bu etkileşim sonucunda belirli bir durumu diğerine tercih etme eğilimi olan değerler (Khaziev, 2020: 386) ile âdet ve gelenekler, normlar, tutum ve semboller ait oldukları kültürlerin temel özellikleri olarak diğer kültürlerden farklılığın başat aktörleri olmuşlardır. Bu öğeler ait olduğu toplum içerisinde bölgesel ve tarihsel değişkenlere bağlı olarak farklılıklar gösterebilir.

İnsan yaşamının temel bir parçası ve gerekliliği olan iletişim, bireylerin ve toplulukların birbirleriyle etkileşim kurmasını, bilgi paylaşmasını, değerler oluşturmalarını ve görevlerini yerine getirmesini sağlar (Sarwari vd., 2024:1). İletişim, insanın varlığının başlangıcından itibaren çevresiyle kurduğu bütün etkileşimi ifade eder. İngilizcede iletişimin karşılığı olan “communication” sözcüğü 15. yüzyıldan itibaren görünür olmuş, telgrafın icadına kadar da iletişim ile taşıma/ulaşım kavramları bir arada kullanılmıştır. Elektrikli telgrafın icadından sonra zaman ve mekân arasındaki mesafenin değişimiyle iletişim kavramı da 20. yüzyıla birlikte “kitle iletişim araçlarını” ifade eden bugünkü hâline kavuşmuştur (Taş, 2017: 15-16). İletişim “insanlar arasındaki her türlü bilgi, duygu ve düşünce alışverişidir” (Işık, 2016: 14). İletiyi kodlayıp gönderen ile iletiyi alıp açımlayan ve iletiye kendi iletisi ile yanıt veren, iki kişi arasında işleyen doğrusal bir süreç (Oskay, 1997: 14); kişinin akli ve duygularıyla çevresinden aldığı iletileri çözümleme ve bu iletilere göre yeni düşünce ve davranışlar geliştirme sistemidir (Rigel, 2000: 145). İletişim sadece bir aktarımdan öte, insanın anlamlandırma sürecidir. İnsanlar anlam üretir ve bunları paylaşırlar. Bu nedenle iletişim insanlar arasında anlamları ortak kılma sürecidir (Özdemir, 2011: 29).

Kültürlerarası iletişim bağlamında iletişim kavramı kültürler göre farklılıkları içeren bir olgudur (DeVito, 2005: 36). Kültür iletişim süreciyle yakından ilişkilidir, iletişim kültürler içerisinde doğar, gelişir ve zaman içinde farklılaşır. Ortak kültüre sahip insanlar benzer iletişim şekillerine sahiptirler (Khaziev, 2020: 395). İletişim sürecinin taşıyıcı kolonları olarak belirtilen gösterge, sembol ve kodlar da kültürün birer parçasıdır. Bu öğelerin anlamları da büyük oranda ortak ya da paylaşılan kültüre bağlıdır (Hill, 2007: 96). Kültür ve iletişimin temelinde insan ve toplum vardır. Her toplum kendine özgü bir kültür ve bu kültürün ürünü olarak ortaya çıkan, diğerlerinden farklılaşan iletişim biçimlerine sahiptir. Bu bağlamda iletişim kültürün, kültür de iletişimin bir parçasıdır. Çünkü her ikisi de sosyal bir alana işaret eder, birbirini etkiler ve birbirini tamamlar. İletişim kültürün öğrenilmesinde ve gelecek nesillere aktarımında önemli bir rol oynar; kültür de iletişim pratiklerini belirler. Bu nedenle kültür ve iletişim kavramları birbirinden ayrı düşünülemez.

1.2. Kültürlerarası İletişim

Kültürlerarası iletişim farklı dil ve kültürler sahip insanlar arasındaki iletişimsel sürece odaklanarak farklılıkların tanımlanması, anlatımın yaratımı, paylaşımı, müzakeresini ve bu süreçlerin başarılı bir şekilde tamamlanmasını kapsar (Mora, 2011: III; Önlü & Saran, 2019: 15). Kültürlerarası iletişim “kültür” ve “iletişim” kavramlarını odak noktasına alarak bu kavramlar bağlamında farklılığın başat rol aldığı bir süreci ifade eder ve uygulama alanı olarak toplumsal hayatın birçok bölümünü kapsar. Kültürlerarası iletişim çalışmalarının temeli Georg Simmel’in “öteki/yabancı” kavramı ile Chicago Okulu teorisyenlerinin çalışmalarına dayandırılabilir. Simmel, “öteki” kavramıyla toplumsal sistemi oluşturan çoğunluk tarafından kabul görmeyen, sisteme tam bir bağlılık taşımayan kişiyi tanımlar. Chicago Okulu teorisyenleri ise sosyal yaşam içerisinde “öteki” ve “biz” arasındaki mesafeyi ortaya koymuşlardır. Okul teorisyenlerinden Robert Azra Park “sosyal mesafe” kavramıyla kültürün belirleyici rol üstlenerek dil, din, etnisite farklılıklarının ortaya çıkarıldığı mesafeyi açıklar. Park, “marjinal kişilik” kavramıyla da çok kültürlü ortamda yaşayan bireyin kültürler olan yabancılığını anlatır (Gallois, Volcic, & Liu, 2014: XVI).

Kültürlerarası iletişimin alt kültürler sahip bireyler arasında gerçekleşen yüz yüze biçimi mikro düzeyini; farklı kültürel gruplar veya farklı milletler arasında gerçekleşen biçimi de makro boyutunu oluşturmaktadır (Alver, 2003: 173). Günümüz dünyasında makro ve mikro düzeyde farklı kültür mensuplarıyla karşılaşmak ve iletişim kurmak olağan bir durumdur. Dolayısıyla günümüzde kültürel farklılıklara sahip insanların etkileşiminin olduğu her durum ve alan kültürlerarası iletişim disiplininin inceleme alanına girmektedir (Sarı, 2004: 1).

Kültür; bireyin algı, davranış ve iletişim biçimlerini farklılaştırdığı için kültürlerarası iletişim de farklılıklardan kaynaklı ortaya çıkması muhtemel iletişim engellerini barındırmaktadır. Farklı kültür üyeleri, mesajı içeren kodları anlama ve yorumlama konusunda aynı anlam ufkuna sahip olmadıkları için iletişim süreci birçok bağlamda belirsizlik taşımakta ve sorunlar içermektedir (Hammer, Nishida, & Wiseman, 1996: 270). Kültürlerarası iletişimde sürecin başarısını engelleyen ve çözülmemeye çalışılan bu sorunlar arasında stereotipler, ön yargılar, etnomerkezcilik,

belirsizlik ve kaygı ile dil farklılıkları öne çıkmaktadır. Bunların iletişimdeki olumsuz etkilerini azaltabilmek için mesajlar, kültürel bağlamda gönderici ile alıcı arasındaki farklar dikkate alınarak gönderilmelidir (Fujimoto, Bahfen, & Fermelis, 2007: 14).

1.3. Kültürlerarası İletişim Yeterliği

Kökene Latince “competer” sözcüğüne dayanan (İlbuğa, 2010: 173) yeterlik kavramı; bilgi edinme, becerilerde ustalaşma, gerekli özelliklere sahip olma anlamına gelir (Mulder vd., 2009: 756). Kültürlerarası iletişim bağlamında ise gönderenin iletisini kodlarken hedefin bu iletiyi kendine ait farklı kodlarla çözümleyeceğinin, alıcının da aynı şekilde göndericinin iletildiği mesajın farklı kodlarla oluşturulmuş olduğunun farkında olması ve buna göre etkin ve uygun davranışlar sergileyebilme yeterliğidir. Spitzberg (2010: 424) iletişim yeterliğini, belirli bir bağlam için nispeten uygun ve etkili olarak değerlendirilen sosyal davranışlar olarak tanımlar. İlbuğa (2010: 174) kültürlerarası iletişim yeterliğini, farklı kültürlerde, fiziksel ve sembolik çevrelerde yetişmiş insanlar arasında “etkin” ve “uygun” iletişim kurulması olarak açıklar.

Kültürlerarası iletişim yeterliğini açıklamak nispeten kolay olsa da bileşenlerini belirlemek daha zordur (Fantini, 2020: 53-54). Alanla ilgili çalışmalar incelendiğinde iletişim yeterliğinin duyuşsal, bilişsel ve davranışsal boyutlarıyla bir bütün oluşturacak çerçevede değerlendirilmesi gerektiği görülmektedir (Fritz vd., 2005: 54). Duyuşsal süreç, kültürlerarası iletişimin tutum boyutuyla ilgilidir. İletişime katılan bireylerin özsaygısı ve sosyal rahatlığı, ön yargısız tutumları, anlayış ve esnekliği, farklı kültürlerle karşı açık olma ve onları tanıma isteği, etkin iletişim kurmak için motivasyonu gibi özellikleri, onların kültürlerarası duyarlık düzeyini belirler. Kültürlerarası etkileşimde bireyin duyarlı ve esnek olması kültürlerarası iletişim yeterliğinin ön koşulunu oluşturmaktadır. Bilişsel süreç, kültürlerarası iletişimin bilgi boyutunu içerir. Bireyin etkileşimde bulunduğu kültürün öğeleriyle ilgili bilgi seviyesi kültürlerarası iletişim yeterliğini etkiler. Bilişsel yeterlik bireyin, dil becerisi ve kültürle ilgili farkındalığa ve kültürel farklılıklarla ilgili genel bilgi düzeyine sahip olmasıdır. Bireyin kültürlerarası iletişim yeterliğinin gelişmiş olabilmesi için kültürlerarası etkileşimde durumlar ve süreçle ilgili olumlu tutumlar sergilemesinin yanı sıra yeterli bilgiye sahip olması da gerekli görülmektedir. Davranışsal süreç, kültürlerarası iletişimin davranışsal boyutunu içerir. Bireyin iletişim kurduğu diğer kültür ve üyelerine karşı duyarlık ve bilgi düzeyi onun iletişimde etkin davranışlar sergileyebilme düzeyini belirler. Bu nedenle uygun ve etkin davranışsal beceriler geliştirebilmek için duyuşsal ve bilişsel sürecin başarılı şekilde oluşturulması şarttır. İletişim becerilerini kapsayan kültürlerarası etkililik; mesaj seçme ve algılama, kendini doğru bir biçimde ifade etme, davranışsal esneklik gösterme ve iletişimi uygun bir şekilde devam ettirebilme becerilerini kapsamaktadır. Bireyin kültürlerarası etkileşimde duyuşsal ve bilişsel yeterlik kazanarak etkin davranışlar sergileyebilmesi kültürlerarası iletişim yeterliğinin kazanıldığını göstermektedir (Aksoy, 2015: 72; Aksoy, 2020: 138; Kartarı, 2016: 265-273; Spitzberg, 2010: 431).

Kültürlerarası iletişim sürecinde bireyin iletişimsel başarı ya da başarısızlık durumunu etkileyen değişkenler ve sürece yönelik açıklamalarda bulunan birçok iletişim yeterliği modeli geliştirilmiştir. Araştırmada Deardoff'un kültürlerarası yeterlik süreç modeli (Deardorff & Jones, 2009: 288), Chen ve Starosta'nın (1996, 1997) kültürlerarası iletişim yeterliği modeli, Spitzberg (2000, 2010) modeli, Kim'in (2015) senkroni teorisi, Bennett'in (2004) kültürlerarası duyarlık gelişim modeli, Byram'ın (2009) ve Fantini'nin (2000) kültürlerarası iletişim yeterliği modelleri incelenerek görüşme soruları bu modellerle ilişkilendirilmiştir.

1.4. Uluslararası Eğitim

Yükseköğretim kurumları, eğitim politikaları çerçevesinde her geçen yıl uluslararası işbirliklerini geliştirmeye yönelik girişimlere daha fazla önem vermektedir. Bu kapsamda üniversiteler, akademik personel ve öğrencilerini farklı ülkelere yönlendirerek onların bilgi, beceri ve deneyim kazanmalarına katkı sağlamakta; aynı zamanda diğer ülkelerden gelen öğrenci ve akademisyenlerin birikimlerinden yararlanmaktadır. Bu karşılıklı etkileşim, yükseköğretimde kaliteyi artırmakta ve bilimsel üretkenliği desteklemektedir. Türkiye'deki üniversiteler de her geçen yıl uluslararası öğrenci ve akademisyen sayılarını artırmaktadır. Eğitimde uluslararası işbirliği, öğrencilere yalnızca yurt dışında eğitim alma imkânı sunmakla sınırlı kalmamakta; ayrıca farklı kültürleri tanıma, yeni diller öğrenme, kültürlerarası iletişim becerilerini geliştirme ve bireysel gelişimlerini çok yönlü biçimde ilerletme gibi önemli kazanımlar sağlamaktadır (Yolcu, 2023: 16).

Çok kültürlü ortam, öğrencilerin yüksek düzey kültürlerarası duyarlılığına önemli ölçüde katkıda bulunur (Chen & Hu, 2023: 8). Yükseköğretimde uluslararası eğitimin gelişimine yönelik ilk önemli adım Bologna sürecidir. Fransa, İtalya, Almanya ve Birleşik Krallık bakanlarından oluşan 4 kişilik bir grup tarafından eğitimde hareketliliği ve iş birliğini arttıracak bir çerçeve geliştirilmesi ve bu konuda ortaya çıkan engellerin kaldırılması için Sorbonne Ortak Bildirgesi yayınlanmıştır (Sorbonne Joint Declaration, 1998). Öğrenci hareketliliği için uygulamaya konulan Erasmus, Mevlana, Comenius Okul Eğitimi, Leonardo Da Vinci, Grundtvig gibi programlar öğrenci gelişimi, kültürlerarası iletişim, ülkeler arası işbirlikleri ve dünya barışı için önemli gelişmelerdir.

Uluslararası öğrenci, kendi ülkesi dışında dil eğitimi, lise, lisans, yüksek lisans veya doktora düzeylerinde herhangi bir eğitim maksadıyla başka bir ülkeye giden, pasaport ve ikametgâh alma gibi resmî prosedürleri yerine getiren öğrencilerdir (Bolat, 2017: 9). Günümüzde uluslararası eğitim, ülkelerin dış politikaları ve üniversitelerin karşılıklı anlaşmalarıyla giderek daha da artmaktadır. Uluslararası eğitim alan öğrenciler dış ülkelerin siyasi gündemleri, diğer kültürler ve kültürel kozmopolitanizm ile daha ilgilidir (Carlson & Widaman, 1988: 13). OECD (2021: 203-215) Raporu'na göre, OECD ülkelerinde 2018'de mezun olan yükseköğretim öğrencilerinin %9'unu uluslararası öğrenciler oluşturmaktadır. Her geçen yıl uluslararası öğrenci sayısı hem dünyada hem de ülkemizde artmaktadır. 2013-2014 öğretim yılında Türk üniversitelerine kayıtlı uluslararası öğrenci

sayısı 48.169 iken, 2022-2023 öğretim yılında sayı 301.549'a yükselmiştir. 2013-2023 yılları arasında Türk üniversitelerine kayıtlı toplam uluslararası öğrenci sayısı ise 1.565.982'dir (YÖBYS, 2023).

2. Araştırmanın Yöntemi

Bu araştırma, yorumsamacı paradigmaya dayalı bir biçimde nitel yöntem kullanılarak yürütülmüştür. Sosyal olguların kendine özgü boyutlarıyla bütüncül bir şekilde ele alınarak araştırılması ve incelenmesine odaklanan (Karataş, 2015: 62) nitel araştırmada; gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemleri kullanılarak algıların ve olayların gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik bir süreç izlenir (Yıldırım & Şimşek, 2011: 39). Araştırmada veri toplama aracı olarak araştırmacı ile araştırmanın öznesi konumunda bulunan kişi arasında geçen kontrollü ve amaçlı sözel iletişim biçimi (Cohen & Manion, 1994: 271) olan görüşme (mülakat) yöntemi kullanılmıştır. Patton'ın görüşme formu yaklaşımı benimsenerek ilk önce araştırma soruları hazırlanmış, görüşme esnasında daha ayrıntılı bilgi edinebilmek için ek sorular sorulmuştur. Silverman (1993: 148) görüşme tekniğinin kullanıldığı araştırmalarda çalışmaya başlamadan önce pilot çalışma yapılmasının görüşme sorularının doğru anlaşılıp anlaşılmadığı ve araştırmacının standardizasyonu açısından önem taşıdığını belirtmektedir. Bu nedenle araştırmaya başlamadan önce Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Etik Komisyonundan 07.09.2022 tarih ve 10 no'lu toplantısında alınan 2022/259 sıra no'lu Etik Komisyon Kararıyla beraber uluslararası beş öğrenciyle pilot çalışma yapılarak araştırma tasarımına son hâli verilmiştir. Alt sondalar hariç katılımcıların duyuşsal, bilişsel ve davranışsal yeterlik durumlarını derinlemesine betimleyebilmek için üç bölüm halinde toplam 29 soruluk görüşme formu hazırlanmıştır.

Araştırmada Sivas Cumhuriyet Üniversitesinde 2022-2023 eğitim-öğretim döneminde okuyan 3.442 uluslararası öğrenci içerisinde amaçlı örneklem yöntemlerinden ölçüt örnekleme yöntemi kullanılarak toplamda 41 öğrenciyle 7 farklı çalışma grubu oluşturulmuştur. Bu örnekleme yönteminde temel anlayış önceden belirlenmiş bir dizi ölçütü karşılayan bütün durumların çalışılmasıdır. Burada sözü edilen ölçü veya ölçütler araştırmacı tarafından oluşturulabilir ya da daha önceden hazırlanmış bir ölçüt listesi de kullanılabilir (Yıldırım & Şimşek, 2011: 112). Araştırma grupları belirlenirken coğrafi bölge başta olmak üzere dil, ülke, kültür ölçütleri dikkate alınmış, her bir çalışma grubu içerisinde 4-8 öğrenciyle ortalama 120-180 dakikalık derinlemesine görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Görüşme öncesi katılımcılara Bilgilendirilmiş Gönüllü Onam Formu imzalatılmıştır. Katılımcı öğrenciler ülke adlarının ilk üç harfi ve cinsiyetini ifade eden kod ile isimlendirilmişlerdir. Örneğin Türk Cumhuriyetleri grubundan Kırgızistanlı birinci erkek öğrenci KIR-E1, Kazakistanlı birinci erkek öğrenci KAZ-E1, Azerbaycanlı birinci kız öğrenci AZE-K1 olarak kodlanmıştır.

Tablo 1. Çalışma grupları ve katılımcıların demografik bilgileri

Afrika Ülkeleri Grubu					Türk Cumhuriyetleri Grubu				
Kod	Ülke	Cinsiyet ve yaş	Dini inanç	TR'de bulunma süresi	Kod	Ülke	Cinsiyet ve yaş	Dini inanç	TR'de bulunma süresi
FAS-K1	Fas	Kadın, 21	İslam	1,5 yıl	UYG-K1	Kırgızistan-(Uygur)	Kadın, 19	İslam	1,5 yıl
FAS-E1	Fas	Erkek, 21	İslam	1,5 yıl	KIR-E1	Kırgızistan	Erkek, 20	İslam	3 yıl
RUA-K1	Ruanda	Kadın, 23	Hristiyan	1,5 yıl	KIR-K1	Kırgızistan	Kadın, 22	İslam	3,5 yıl
MIS-E1	Mısır	Erkek, 20	İslam	1,5 yıl	KAZ-E1	Kazakistan	Erkek, 20	İslam	2,5 yıl
ETİ-E1	Etiyopya	Erkek, 24	İslam	2 yıl	KAZ-K1	Kazakistan	Kadın, 18	İslam	1 yıl
ÇAD-E1	Çad	Erkek, 21	İslam	1,5 yıl	AZE-K1	Azerbaycan	Kadın, 25	İslam	2,5 yıl
GAB-E1	Gabon	Erkek, 21	Hristiyan	1,5 yıl	TÜR-K1	Türkmenistan	Kadın, 25	İslam	5 yıl
BUR-K1	Burundi	Kadın, 20	Hristiyan	2,5 yıl					
Arap Yarımadası Ülkeleri Grubu					Karadeniz Ülkeleri Grubu				
Kod	Ülke	Cinsiyet ve yaş	Dini inanç	TR'de bulunma süresi	Kod	Ülke	Cinsiyet ve yaş	Dini inanç	TR'de bulunma süresi
SUR-E1	Suriye	Erkek, 20	İslam	7 yıl	UKR-K1	Ukrayna	Kadın, 22	İslam	3,5 yıl
FİL-E1	Filistin	Erkek, 22	İslam	2 yıl	GÜR-E1	Gürcistan	Erkek, 21	İslam	2 yıl
FİL-K1	Filistin	Kadın, 19	İslam	2 yıl	RUS-E1	Rusya	Erkek, 22	İslam	7
IRA-K1	Irak	Kadın, 21	İslam	1,5 yıl	MOL-K1	Moldova	Kadın, 36	Hristiyan	1 yıl
ÜRD-E1	Ürdün	Erkek, 26	İslam	8 yıl	MOL-K2	Moldova	Kadın, 21	Ateist	1 yıl
Güney Asya Ülkeleri Grubu					Güneydoğu Asya Ülkeleri Grubu				
Kod	Ülke	Cinsiyet ve yaş	Dini inanç	TR'de bulunma süresi	Kod	Ülke	Cinsiyet ve yaş	Dini inanç	TR'de bulunma süresi
İRA-E1	İran	Erkek, 22	İslam	2 yıl	MYA-E1	Myanmar	Erkek, 23	Budizm	2 yıl
İRA-K1	İran	Kadın, 30	İslam	1,5 yıl	HİN-E1	Hindistan	Erkek, 20	İslam	6 yıl
AFG-K1	Afganistan	Kadın, 20	İslam	2 yıl	END-K1	Endonezya	Kadın, 20	İslam	1,5 yıl
AFG-K2	Afganistan	Kadın, 26	İslam	4 yıl	END-K2	Endonezya	Kadın, 21	İslam	1,5 yıl
AFG-E2	Afganistan	Erkek, 26	İslam	2,5 yıl	END-E1	Endonezya	Erkek, 21	İslam	1,5 yıl
AFG-E1	Afganistan	Erkek, 23	İslam	2 yıl	PAK-E1	Pakistan	Erkek, 21	İslam	1,5 yıl
Balkan Ülkeleri Grubu									
Kod	Ülke	Cinsiyet ve yaş	Dini inanç	TR'de bulunma süresi	Kod	Ülke	Cinsiyet ve yaş	Dini inanç	TR'de bulunma süresi
KAR-K1	Karadağ	Kadın, 26	İslam	4 yıl	ARN-K1	Arnavutluk	Kadın, 19	İslam	2 yıl
KOS-E1	Kosova	Erkek, 26	İslam	2 yıl	ARN-K2	Arnavutluk	Kadın, 21	İslam	7 yıl

Verilerin analizinde elde edilen veriler içerisindeki örüntüleri (temaları) tanımlama, analiz etme ve raporlama yöntemi (Braun & Clarke, 2006: 79) olan tematik analiz yöntemi kullanılmıştır. Nitel araştırma desenlerinden kültüre odaklanan etnografik yöntem (kültür analizi) ile gündelik hayatımızdaki çoğunlukla farkında olmadığımız olgulara odaklanan fenomenolojik (olgubilim) yaklaşım desenleri tercih edilmiş ve uluslararası öğrencilerin kültürlerarası iletişim yeterliği kültürel

birikimleri ve kendi deneyimleri üzerinden tematik olarak betimlenmeye çalışılmıştır. Araştırmanın geçerlik ve güvenilirliğinin artırılması için elde edilen verilerin analizinde MAXQDA nitel veri analiz programı kullanılmış ve yedi ayrı çalışma grubunun görüşme kayıtları duyuşsal, bilişsel ve davranışsal yeterlik olmak üzere üç alt tema/kategori altında kodlanmıştır. Bu kategoriler içerisinde toplam 21 kod ve 7 alt kod tespit edilerek uluslararası öğrencilerin kültürlerarası iletişim yeterlik durumları değerlendirilmiş, görüşme kayıtlarından yapılan doğrudan ve dolaylı alıntılarla bulgular güçlendirilmiştir. Ayrıca araştırmanın tasarlanma ve uygulanma süreçlerinde, araştırmacının Türkçe Öğretim Merkezinde (TÖMER) çalışıyor olması, kültürlerarası iletişim ortamlarını ve iletişimsel yeterliğin gelişimini doğrudan gözlemleme imkânı sağladığından araştırmayı olumlu yönde desteklemiştir.

3. Bulgular ve Yorum

Uluslararası öğrencilerin kültürlerarası iletişim yeterliği ana tema olarak kültürlerarası iletişim yeterliği, alt temalar/kategoriler olarak duyuşsal, bilişsel ve davranışsal yeterlik boyutlarından oluşmaktadır. Görüşme formlarından elde edilen verilerin analiziyle ortaya çıkarılan kültürlerarası iletişim yeterliği modeli kod kitabı şu şekildedir:

Tablo 2. Çalışma grupları kod kitabı ve kod bulgu sayıları

Kültürlerarası İletişim Yeterliği (Ana Tema)		
Birinci Alt Tema/Kategori Duyuşsal Yeterlik (Kültürlerarası Duyarlık)	İkinci Alt Tema/Kategori Bilişsel Yeterlik (Kültürlerarası Farkındalık)	Üçüncü Alt Tema/Kategori Davranışsal Yeterlik (Kültürlerarası Beceriklilik)
1.1 Farklılığa Saygı (145) 1.2 Açıklık/Açık Olmak (183) 1.3 Sosyal Rahatlık (154) 1.4 Çoğulculuğa Değer Verme (187) 1.5 Motivasyon 1.5.1 Merak (51) 1.5.2 Zevk Alma (108) 1.5.3 İstekli Olmak/İlgi (178) 1.6 Ön yargılı Olmamak (161) 1.7 Empati (61) 1.8 Özgüven (62) 1.9 Duyuşsal Esneklik (85)	2.1 Öz Farkındalık (186) 2.2 Benzerlik ve Farklılıkları Anlama (178) 2.3 Sosyal Farkındalık (76) 2.4 Dil Yeterliği (98) 2.5 Kültürel Bilgi (103)	3.1 Belirsizlikle Başa Çıkabilme Becerisi (99) 3.2 Ayrımcılıkla Başa Çıkabilme Becerisi (90) 3.3 Dil Becerileri 3.3.1 İletişimsel Farkındalık (81) 3.3.2 Mesaj Becerileri (99) 3.3.3 Etkileşim Yönetimi (87) 3.3.4 Çok Dilli Beceriler (108) 3.4 Eleştirel Kültürel Farkındalık (99) 3.5 Keşfetme Becerisi (71) 3.6 Davranışsal Esneklik (82) 3.7 Öngörü (Tahmin) Becerisi (33)

Kültürlerarası iletişim yeterliği bireyin duyuşsal, bilişsel ve davranışsal yeterliklerinin bir arada gerçekleştiği bir sürece işaret etmektedir. Toplam yedi çalışma grubunda duyuşsal yeterlik 1375, bilişsel yeterlik 641 ve davranışsal yeterlik 849 olmak üzere toplam 2865 bulgu işaretlenmiştir. Kod kitabında en çok vurgulanan kodlar çoğulculuğa değer verme (187), öz farkındalık (186) ve açıklık/açık olma (183) iken en az vurgulanan kodların öngörü/tahmin becerisi (33), merak (51) ve empati (61) olduğu görülmektedir.

3.1. Duyuşsal Yeterlik

Kültürlerarası iletişimde bireyin iletişim sürecine yönelik tutumlarını içermekte ve kültürlerarası iletişim yeterliğinin ilk boyutunu oluşturmaktadır. Bu tutumlar bilgi ve becerilerin gelişimini etkileyerek doğrudan iletişimin başarısını belirler.

Uluslararası öğrencilerin kültürlerarası iletişim yeterliklerini etkileyen tutumları değerlendirildiğinde kişinin farklı inanç, düşünce ve yaşam tarzlarına saygı duyması anlamına gelen *farklılığa saygı*yla ilgili katılımcıların çoğu farklılıkları olduğu gibi kabul edip saygı duyulması gerektiğiyle ilgili olumlu tutumlara sahiptir. Bazı katılımcılarda farklılığı olduğu gibi kabul etmeyerek kendi kültürel kodlarına göre yorumlama eğilimi görülmektedir. Bu katılımcılar farklılığa saygı tutumuna sahip olmalarına rağmen diğer kültürlerin değer göreceliğini kabul etmemektedirler. Bu durum Bennet'ın (2004) kültürlerarası duyarlık gelişim modelinin etnogöreceli basamaklarından birincisi olan kabullenme durumudur.

“Farklı kültürden insanlara, onların kültürüne saygı duyarım. Onun hareketleri bana saçma da gelse o, o kültürün içinde onu öğrendi, ben buna saygı duymak zorundayım. O da bana aynı şekilde düşünebilir, ben ondan da bana saygı duymasını beklerim. ...Diğer dinlerle ilgili bazı bilgilerim var. Bilmek istiyorum ama bazı şeyler çok hoşuma gitmiyor. Mesela Hintlilerin inançları çok farklı, bu beni rahatsız eder fakat bu inanca da yine saygı gösteririm. Rahatsız olduğum şeyleri de o inanca sahip insanlara söylemem çünkü ben de inancımınla ilgili böyle bir şey duymak istemem.” (UYG-K1)

Katılımcılarda Türkiye’de bulundukları süre içerisinde diğer kültürler ve üyeleriyle ilgili olumsuz tutumların ortaya çıkmadığı, farklılığa saygı tutumunun gelişim gösterdiği anlaşılmaktadır. “*Farklı bir kültürde yaşamınca başkalarını nasıl kabul edeceğimizi ve başkalarının gelenek ve göreneklerine nasıl saygı duyacağımızı öğrendik.*” (IRA-K1)

Farklı kültür üyelerinin bir arada yaşamasına olumlu bakma, bu durumun insanlar ve toplumlar için olumlu etkilerinin olacağıyla ilgili tutumları içeren *çoğulculuğa değer verme*yle ilgili katılımcıların genel vurgularının olumlu olmasına rağmen bazı katılımcı ifadelerinde olumsuz tutumlara rastlanmaktadır. Katılımcı ifadelerinde çok kültürlü ortamlarda yaşamının yeni bilgiler öğrenme “*Burada herkes öğreniyor birbirinden bilmediği bir şeyi, birbirlerini doldurarak.*” (KAZ-K1); kendini geliştirme; iletişim becerilerini artırma; yeni deneyimler keşfetme; farklı bakış açıları ve beceriler kazanma; diğer milletleri tanıma ve üyeleriyle dostluk kurma; farklılıklara saygıyı öğrenerek diğer kültürlerle karşı olumlu tutumlara sahip olma “*Farklı kültürler içinde bulunduğumuz çevreyi, içinde bulunduğumuz toplumu çeşitlendiriyorlar ve zenginleştiriyorlar*” (GAB-E1); barışçıl yaşamayı öğrenme; monoton bir yaşam biçiminden kurtulma ve mutlu olma; dünyayı daha iyi anlama, kültürlerarasında kıyaslama yapma ve bu şekilde eleştirel kültürel farkındalığa sahip olma; farklı bilgi, görüş ve düşünceleri fark etme; insanlar arasında empatinin çoğalarak ön yargılardan uzaklaşma; farklılığın zenginlik olduğunu kavrama; kendi kültürünün boşluklarını tamamlama; yeni diller öğrenme ve öz güven kazanma gibi olumlu etkilerinin olacağına vurgu yapılmaktadır. Çoğulculuğa değer vermeyle ilgili diğer önemli bir bulgu da farklı bir ülkede okumanın

gelişimlerini olumlu yönde destekleyeceğine yönelik tutumların varlığıdır. Bu tutumların ortaya çıkmasında iyi eğitim alma ve çok dilli becerilerin gelişimi, bireysel gelişimi artırma, çok kültürlü ortam deneyimi ve geleceğe yönelik olumlu beklentiler etkili olmaktadır.

Kültürlerarası iletişimde *açık olma* bireyin duygu, düşünce ve değerleri sorgulama ve değiştirmeye; başka kültürden insanları tanımaya, kültürlerarası öğrenmelere ve kendini ifade etmeye açık olma tutumudur. Katılımcıların farklı kültürleri ve üyelerini tanımaya, onlarla iletişim kurmaya ve öz farkındalıklarını kaybetmeden yeni kültüre uyum sağlamaya açık oldukları görülmektedir. Bireyin iletişime açık olma tutumu sergilemesinde kültürel ve kişisel birikimlerinin yanı sıra diğer kültür üyelerinin tutum ve davranışları etkili olmakta; iletişim sürecinin sürekliliği de iletişime açık olma tutumunu olumlu yönde etkilemektedir.

Sosyal rahatlık kültürlerarası iletişim sürecinde kaygı seviyesini düşük tutmak, kaygıyı kontrol edebilmek ve rahat davranışlar sergilemektir. Katılımcıların genel vurgularında kültürlerarası iletişim yeterliği için gereken sosyal rahatlığa sahip oldukları değerlendirilmektedir. Kültürlerarası iletişimde sosyal rahatlık düzeyini olumsuz etkileyen iki önemli faktör olarak kültürel bilgi eksikliği ve çok dilli beceri yetersizliği öne çıkmaktadır. Türkiye'nin laik ve Müslüman sosyal kimliğine sahip olması, hem Müslüman hem de diğer inançlara sahip katılımcıların sosyal rahatlık tutumlarına olumlu katkı sunmaktadır. Katılımcıların tamamı da Türkiye'de kendilerini güvende hissetmedikleri olumsuz bir olay ya da durumla karşılaşmamışlardır.

Kültürlerarası iletişimde merak, zevk alma ve istekli olma/ilgi tutumları katılımcıların kültürlerarası iletişim, öğrenme ve uyuma yönelik *motivasyon*larını oluşturmaktadır. Katılımcılar kültürlerarası iletişim ve süreçlerine yönelik merak ve zevk alma duygusuna sahiptirler. Ayrıca kültürlerarası iletişimin doğasına yönelik bilgi ve becerileri öğrenmeye, diğer kültürleri ve üyelerini tanımaya ilgi/istek duymaktadırlar. Türkiye'ye son yıllarda düzensiz göçle gelen kişilerden kaynaklı sorunlar Türkiye'ye okumaya gelen uluslararası öğrencilere yönelik de olumsuz algılar oluşturmakta ve bu durum öğrencilerin uyum, öğrenme ve iletişime yönelik motivasyonlarını olumsuz etkilemektedir.

Kültürlerarası iletişimde *ön yargılı olmamak* yargılayıcı tutumlardan kaçınma, farklılıkları olduğu gibi kabullenme, herhangi bir olumsuz olayı milliyete veya kültüre genellememe, deneyim ve objektifliğe dayanmayan görüş ve tutumlardan uzak kalabilmedir. Katılımcıların çoğu diğer kültürler, üyeleri ve yaşam biçimlerine yönelik ön yargılarının olmadığını; katılımcılardan bazıları ise ön yargılarının olduğunu ve bu ön yargıların diğer kültürleri ve üyelerini tanıdıktan sonra azaldığını veya tamamen ortadan kalktığını belirtmektedirler.

"Farklı kültürlerle ilgili ön yargılarım vardı ve kötü özellikleri (olan) milletler vardır, küçük bile olsa ama artık buna o kadar dikkat etmiyorum. Kendi kültürümde de vardır. ...Farklı kültürlerle karşılaşmalarında onlarla ilgili ön yargılarımda değişiklik var çünkü başka bir gözle baktım. Sonuçta insanız, mükemmel olamayız. Mükemmel kültür ya da çok kötü kültür yoktur; mükemmel insan ya da kötü insanlar vardır. Her kültür böyledir." (BUR-K1)

Katılımcılardan çok azının ortaya koyduğu görüşte ise bazı kültür ve inançlara yönelik ön yargıların devam ettiğine vurgu yapılmaktadır. Arap yarımadası ülkeleri katılımcılarında diğer dini inançlara ve Türk gençlerinin yaşam biçimlerine; Afrika grubu katılımcılarında Çin ve Hindistan kültürlerine; Karadeniz ülkeleri grubundan RUS-E1’de ise diğer kültürlerin yaşam biçimleri, kıyafetleri ve dini inançlarına yönelik ön yargılı tutumların olduğu görülmektedir.

Empati, kültürlerarası iletişimde kişinin kendini başka kültürden bir kişinin yerine koyarak onun bakış açısını, fikirlerini, düşünme biçimlerini ve duygularını anlayabilme yeteneğidir. Katılımcıların bazılarının empatiyle ilgili bilişsel farkındalığa sahip olmadıkları görülmekle birlikte katılımcılar genel olarak diğer kültürleri ve üyelerini anlamak ve başarılı iletişim kurabilmek için empatinin önemiyle ilgili olumlu tutumlara sahiptirler. Katılımcılar empatinin farklı kültür üyeleri arasındaki muhtemel yanlış anlaşılmanın önüne geçerek sorunların çözümüne; karşılıklı anlayış ve saygının ortaya çıkmasına; olay, olgu ve durumlara farklı pencereden bakabilme becerisi kazanarak insan ufkunun genişlemesine; farklı olanın doğru bir şekilde tanınarak duygu, düşünce ve davranışlarının altında yatan gerçek nedenlerin ortaya çıkarılmasına katkı sağlayacağına vurgu yapmaktadırlar.

Öz güven kültürlerarası iletişim süreçlerinde kişinin başarılı olabileceğine olan inancını ifade eder. Katılımcı ifadelerinde kişisel yeterlik ve dil becerileri kültürlerarası iletişimde öz güveni etkileyen iki önemli faktör olarak öne çıkmaktadır. Katılımcıların öz güvenini etkileyen kişisel özellikler arasında çalışkan olma, istekli olma, zevk alma, sorumluluk alma ve iletişim becerilerine sahip olma, daha önce kültürlerarası iletişim deneyimi yaşama durumları vurgulanmaktadır. Öz güveni artıran dil becerileri arasında da iletişim kurulan kültürün dilini bilme, çok dilli becerilere sahip olma, dile yönelik genel farkındalık, farklı kültür üyelerinin sözel olmayan ifadelerini anlama ve uygun karşılık verebilme becerileri öne çıkmaktadır.

Duyuşsal esneklik kültürlerarası iletişimde gerekli durumlarda duygu ve düşüncelerde esnek olabilmelidir. Katılımcı ifadelerinden bireylerin öz farkındalık, kişisel gelişim ve kültürel bilgi durumlarının onların duyuşsal esneklik durumunu etkilediği görülmektedir. Çalışma gruplarında ortaya çıkan genel görüşe göre katılımcılar, Türkiye’de bulundukları süre içerisinde duygu, düşünce, beklenti ve dünyaya bakış açılarında değişiklikler olduğunu, farklı kültürlerin bazı özelliklerinin kendilerini olumlu etkilediğini ve tutumlarında değişimler olduğunu ifade etmektedirler. Bu değişimler arasında Türklere ve diğer milletlere dair duygu ve düşüncelerin değişmesi; insanları ve kültürleri değerlendirmede dikkate aldıkları ölçütlerde değişimler; dünyaya ve geleceğe yönelik duygu, düşünce ve bakış açılarında değişim; değer yargıları ve ön yargılarda değişim başlıklarına vurgu yapıldığı anlaşılmaktadır. Ayrıca Müslüman öğrencilerin Türk kültürü ve Türkiye’deki değer ve inançlara karşı duyuşsal esnekliğe daha fazla sahip oldukları görülmektedir. Bu durum kültürler arasındaki temel yakınlıkların duyuşsal esneklik boyutunun işlemesine olumlu anlamda katkı sunduğunu göstermektedir.

3.2. Bilişsel Yeterlik

Bireyin öz farkındalık ile dil becerisi, kültür ve kültürel farklılıklarla ilgili genel bilgi düzeyine sahip olmasıdır. Bireyin kültürlerarası farkındalık düzeyi kültürlerarası iletişim yeterliğini etkiler.

Öz farkındalık kişinin kendi kültürünün farkında olmasını ve bu aidiyetin diğer insanlarla iletişimde etkisini anlamasını içerir. Katılımcıların büyük çoğunluğu kültürünü iyi şekilde bildiğini ifade etmektedir. Başka ülkede doğup büyüyen ve uzun süre kültürlerinden uzak kalan katılımcılar, kültürleriyle ilgili derinlemesine bilgiye sahip değildirler. Katılımcılar diğer kültür üyelerinin kendileri ve kültürleriyle ilgili algılarının da farkındadırlar. Diğer kültürleri tanıma bireyin öz farkındalığını geliştirir (Barrett vd., 2014: 16-17; Kartarı, 2016: 30) ayrıca başarılı bir kültürlerarası iletişim, bireyin kendi kültürel özelliklerini koruyarak yeni kültüre uyum sağlaması şeklinde oluşabilir (Ben-net, 2004: 72). Öz farkındalıkla ilgili diğer önemli bulgu ise farklı kültürler içerisinde yaşama bireyin kendi kültürüne yönelik öz farkındalığı geliştirirken kültürel özelliklerini koruma çabasını da artırmaktadır.

Benzerlik ve farklılıkları anlama bireyin sahip olduğu kültür ile diğer kültürler arasındaki benzerlik ve farklılıkları anlayabilme yeterliğidir. Katılımcılar benzerlik ve farklılıkları aile, kadın-erkek rolleri; kadının sosyal konumu ve iş yaşamındaki yeri; örf, âdet ve gelenekler; toplumsal ve gündelik yaşam ile hayat temposu; yeme-içme alışkanlıkları ve kıyafetler; gelişmişlik düzeyi ve hayat standartları; dil ve iletişim biçimleri; din, inanç ve değerler; mimari yapı ve coğrafi özellikler; eğlence alışkanlıkları; eğitim konuları üzerinden değerlendirmektedirler. Türk kültürüne daha yakın olan Türk cumhuriyetleri, Güney Asya ülkeleri ve Balkan ülkeleri gruplarında benzerliklere vurgu öne çıkarırken Afrika ve Güneydoğu Asya gibi çalışma gruplarında farklılıklara vurgunun arttığı görülmektedir.

Kültürlerarası iletişimde *sosyal farkındalık* bireyin iletişimde bulunduğu kültürün sosyal yaşamını oluşturan gruplar ve etkileşim süreçleri hakkında bilgi sahibi olmasıdır. Katılımcıların Türkiye, Türk kültürü, sosyal yaşam ve ilişkiler bağlamında sosyal farkındalıkları çoğunlukla kendi kültürlerine bağlı değerlendirmelerden oluşmaktadır. Örneğin Arap yarımadası katılımcılarında Türk kadınının modern yaşam biçimi ile din-devlet ilişkilerine vurgu yapılırken, Balkan ülkeleri katılımcıları Türkiye'nin geleneksel yaşam biçimine vurgu yapmaktadır. Ayrıca katılımcılarda Türkiye'nin bölgesel, sosyal ve kültürel özelliklerine yönelik sosyal farkındalığın da gelişmiş olduğu görülmektedir. Örneğin Türkiye'nin modern ve muhafazakâr yaşam boyutuyla ilgili coğrafi değişimlerin farkındalığı oldukça tutarlıdır.

“Türkiye özgür bir ülke, yani şey politikasıyla, inancıyla laik mi diyorsunuz ne? Din ile devlet işleri birbirinden ayrı. Türkiye’de din ve devlet ayrı. Ben bunu hissediyorum da ama şehirlerarasındaki farkı da hissediyorum. Hocam mesela İstanbul ile Sivas arasında fark var. Hocam bence batıya giderken daha batılı yaşıyor insanlar. Türkiye doğuya gelirken daha hani inanç, din daha çok yükseliyor, gelenekler yükseliyor.” (İRA-E1)

Kültürlerarası iletişimde *dil yeterliği* kişinin iletişimde bulunduğu kültürün dilini ve o kültür üyelerinin farklı sözel ve bedensel iletişim davranışlarını, farklı ifade biçimlerini bilmesini içerir. Katılımcıların tamamı da Türkçe C1 yeterlik belgesine sahiptir. Ayrıca bazı katılımcıların Türkçe C2 yeterlik belgesi de vardır. Bazı katılımcılar – ülkelerinde Türk okullarında okumaları, Türkçe dizileri izlemeleri ve etnik kökenlerinin Türk olması gibi nedenlerden kaynaklı – Türkiye’ye gelmeden önce Türkçe dil yeterliğine sahiptirler. Dil yeterliği değerlendirildiğinde katılımcıların Türkçenin genel yazım ve konuşma ile dilbilgisi kurallarını bildikleri fakat mecaz anlatım, zengin söz varlığı ve Türk edebiyatıyla ilgili gerekli bilgiye sahip olmadıkları anlaşılmaktadır. Türk cumhuriyetleri grubu, Balkan ülkeleri grubu gibi Türk kültürüne daha yakın olan gruplarda Türkçe dil yeterliği daha yüksek dil ve kültür bağlamında Türkiye’ye daha uzak olan Afrika ülkeleri, Güneydoğu Asya ülkeleri grubunda dil yeterliği daha düşüktür.

Kültürel bilgi etkileşimde bulunduğu kültürün inançları, değerleri, uygulamaları, söylemleri, ürünleri, kurumları ve yaşam biçimleri hakkında bilgi sahibi değildir. Katılımcıların Türkiye’de okurken hem Türkler hem de diğer kültürlerle ilgili bilgileri artmaktadır. Ayrıca katılımcıların kültürel bilgi edinme kaynakları arasında medya, aile-çevre, eğitim ve kültürlerarası iletişim sürecinde diğer kültür üyeleriyle doğrudan temas ve gözlem kanalları öne çıkmaktadır.

3.3. Davranışsal Yeterlik

Kültürlerarası etkileşimlerde sözlü ve sözsüz bütün iletişimsel davranışların etkin bir şekilde kullanılmasıdır. Becerileri kapsayan davranışsal yeterlik kategorisi duyuşsal yeterlikteki olumlu tutumlar ile bilişsel yeterlikteki farkındalığın etkisiyle ortaya çıkan yeterlikleri kapsamaktadır.

Belirsizliğin yüksek olduğu kültürlerarası iletişim ortamlarında *belirsizlikle başa çıkabilme becerisi* belirsiz ve açık olmayan durumlarla yapıcı bir şekilde mücadele yeterliğidir. Katılımcıların vurgusunda belirsizliği artıran iki temel öğeye dikkat çekilmektedir. Bunlar bilgi eksikliği ve dil becerilerindeki yetersizliktir. Ayrıca yemek alışkanlıklarının farklılaşması, toplumsal statüye uygun dilsel ve davranışsal farkındalık eksikliği, kendi algılarıyla ilgili bilinmezlik, aileden uzak olma ve sorunlarla tek başına mücadele etme durumu, kadın ve erkek ilişkilerinin farklılaşması, resmi hizmetlerden nasıl yararlanacağını bilmeme gibi durumlar da belirsizlik oluşturan diğer önemli vurgulardır. Etkileşimlerde belirsizlik içeren durumlardan kaçınma eğiliminin arttığı görülmekte, diğer kültür üyelerinin bilgi, tutum ve yaklaşımlarının belirsizliğinin aşılmasında önemli etken olduğu anlaşılmaktadır.

Kültürlerarası iletişimde *ayrımcılıkla başa çıkabilme becerisi*, insan hak ve onuruna karşı gerçeleşebilecek her türlü ayrımcı ve saldırgan tutum ve davranışlarla başa çıkabilme yeterliklerini kapsamakta; dışlayıcı durumlarla karşılaştığında sabırlı olma ve sorunu uzlaşmacı bir yaklaşımla çözebilme becerisi olarak açıklanmaktadır. Katılımcıların büyük çoğunluğu Türkiye’de ayrımcılık yaşamadıklarını ve gözlemlemediklerini, bir kısmı ise doğrudan kendilerine yönelen bir ayrımcılık

yaşamadıklarını fakat ayrımcı tutum ve davranışların olduğunu, katılımcıların çok azı ise doğrudan kendilerine yöneltilmiş ayrımcı tutum ve davranışlara maruz kaldıklarını vurgulamaktadırlar. Bu katılımcılar arasında Arap yarımadası ülkeleri, Afrika ülkeleri ve Afganistanlı katılımcılar yer almaktadır. Katılımcı ifadelerinde ayrımcılık içeren tutumlar arasında Türkiye’de bulunmalarının istenmemesi, ten renkleri ve kültürlerine yönelik dışlayıcı ifadelerle vurgu yapılmaktadır. Katılımcılar ayrımcı tutum ve davranışlarla karşılaştıklarında hiçbir şey yapmadan sakin kalmaya çalışma, bireysel olarak algılamama, umursamama, sabırlı ve akıllı bir şekilde konuyu tartışma, gerektiğinde şikâyetle bulunma ve ortamdan uzaklaşma gibi davranışlar sergilemektedirler.

“Maalesef ayrımcı ifadelerle maruz kaldığım durumlar oluyor. Bu durumlarla ilk defa karşılaştığımda kendimi değersiz hissettim ve özellikle üzüldüm, ilk defa böyle bir durumda olduğum için kendimi çok sorgulamaya başladım. Sonra, insanların yabancılar hakkında bilgi eksikliğinden böyle davrandıklarını fark ettikten sonra umursamamaya başladım ve en iyi tepkinin üzülmeyi göstermek olduğunu düşündüm. Artık kişisel algılamıyorum ve çok kötü davrananların yanında çok iyi insanların da olduğunu gördüm.” (BUR-K1)

Dil becerileri kültürlerarası etkileşimlerde sözel ve sözel olmayan iletişim davranışlarının etkili bir şekilde kullanılmasını sağlayarak doğrudan iletişimin başarısını etkiler. *Dil becerileri; iletişimsel farkındalık, mesaj becerileri, etkileşim yönetimi ve çok dilli becerileri* kapsamaktadır. Katılımcılar kültürlerarası iletişimde çok dilli becerilerin önemi, dil yeterliği kazanabilmenin zor ve uzun bir süreç gerektirmesi ve bireysel gelişimin de bu süreçte rol oynaması, medya gibi farklı araçların ve iletişimsel süreçlerin yabancı dil gelişimine katkıları, sözel olmayan ifade farklılıklarının iletişim sürecine olumsuz etkileri gibi konularda *iletişimsel farkındalığa* sahiptirler. *Mesaj becerileri* kişinin ana dili dışında etkileşim kurduğu kültürün dilini de etkili bir şekilde kullanması, sözel ve sözel olmayan iletişim biçimlerini anlama ve uygun karşılık verebilme becerisidir. Katılımcıların gündelik hayatta duygu ve düşüncelerini anlama ve anlatma mesaj becerileriyle ilgili çoğunlukla sorun yaşamadıkları fakat derslerde dil problemi yaşama, akademik dilde yetersizlik, mecaz ifadeler ile sözel olmayan ifadeleri anlama ve uygun karşılık verme konularında problemlerinin olduğu görülmektedir. Mesaj becerileriyle ilgili bu problemlere ek olarak bazı konuları anlatmakta zorluk yaşama, hızlı konuşanları anlamama, Türkçe kelimelerin hepsinin anlamını bilmemekten kaynaklı sorunlara da vurgu yapılmaktadır. Çok dilli becerilere sahip olmanın mesaj becerilerinin gelişimine olumlu etkisinin olduğu anlaşılmaktadır. İletişim sürecinde bilgi ve tutumları doğru kullanma becerisi olarak açıklanan *etkileşim yönetimi* dinleme, gözlemleme, analiz etme, ilişki kurma, yorumlama, değerlendirme ve mizah becerilerini içermektedir. Katılımcı ifadelerinde diğer kültür üyelerini dikkatle dinleme, gözlem yapma ve soru sorma becerilerinin etkili bir şekilde kullanıldığı; ilişki kurma, yorumlama-değerlendirme, analiz etme, mizah öğelerinden yararlanma becerileriyle ilgili yeterli başarının gösterilemediği anlaşılmaktadır. Bireyin ana dili dışında, iletişim kurduğu kültürün dili ve diğer yabancı dillerle ilgili yeterlik durumu, kültürlerarası iletişim yeterliğini etkiler (Yolcu, 2023: 15). Katılımcılar, kültürlerarası iletişimde ana dilleri dışında farklı dillerden iletişim sürecinde yararlanma becerisi olarak açıklanan *çok dilli becerilere* sahiptirler. Arap yarımadası ülkeleri çok

dilli becerilere en az sahip olan grupken Güneydoğu Asya ve Balkan ülkeleri grubu çok dilli becerileri en yüksek olan gruplardır. Katılımcıların Türkçe ve ana dilleri dışında en çok bildikleri yabancı diller İngilizce, Fransızca ve Rusçadır. İngilizce bütün gruplarda öne çıkarken, Fransızca Afrika ülkelerinde, Rusça ise Karadeniz ülkeleri ve Türk cumhuriyetleri grubunda öne çıkmaktadır.

Eleştirel kültürel farkındalık bireyin hem kendi kültürünü hem de diğer kültürlerin bakış açılarını, pratiklerini ve ürünlerini eleştirel bir bakış açısıyla değerlendirebilme becerisidir. Sosyal, siyasal ve iktisadi problemler yaşayan ülkelerin katılımcılarında – çoğunlukla İranlı ve Afganistanlı katılımcılar – ülkelerine yönelik olumsuz eleştirel değerlendirmelerin arttığı görülmektedir. Türkiye ve Türk kültürüne yönelik en fazla olumsuz eleştirel değerlendirme Karadeniz ülkeleri grubundayken en az olumsuz eleştirel değerlendirmenin Türk cumhuriyetleri grubunda olduğu anlaşılmaktadır. Bu bağlamda kültürlerarası farklılıkların artması kişilerin hem kendi kültürlerini hem de diğer kültürleri eleştirel değerlendirebilme becerilerini artırmaktadır.

Keşfetme becerileri farklı kültürler ve o kültürün uygulamalarıyla ilgili yeni bilgi edinme becerisidir. Katılımcıların kültürlerarası iletişim sürecinde Türkiye, Türk kültürü; diğer milletler ve kültürler ile kültürlerarası iletişimin doğasına yönelik birçok yeni bilgiler öğrendikleri görülmektedir. Bu yeni öğrenilen bilgiler ve kültürlerarası iletişim süreçleri kişinin farklı koşul ve durumlara karşı doğru davranışları sergileyebilme becerisi ve kişinin kendi davranışını farklı gereksinim ve durumlara uyarlama yeteneği olarak açıklanan *davranışsal esnekliğin* sağlanmasını da kolaylaştırmaktadır. Bu bilgi ve deneyimler sonucunda katılımcıların davranış ve yaşam biçimlerinde değişimler gerçekleşmiş ve bu durum kültürlerarası iletişim yeterliklerinin gelişimine olumlu etkide bulunmuştur.

Kültürlerarası iletişimde *öngörü/tahmin becerisi* olay, durum veya davranışların olumlu ve olumsuz etkilerini önceden hesap etme, buna göre davranışlar geliştirebilme ve kültürlerarası iletişimin doğasıyla ilgili fikirler ifade edebilme becerisidir. Katılımcıların kültürlerarası iletişim süreci ile süreç öncesi ve sonrasına yönelik öngörülere sahip oldukları, bütün bu süreçlere yönelik öngörülerin çoğunlukla tutarlı ve gerçekçi değerlendirmelerden oluştuğu görülmektedir. Türkiye'ye gelmeden önce Türkiye'ye yönelik öngörülerde uyum sağlamalarını kolaylaştırabilecek özelliklere dikkat çekilmektedir. Kültürlerarası iletişim deneyimleriyle ilgili öngörüler arasında dil öğrenmenin zorluğu, düşünceleri ifade ederken olumsuz durumları doğrudan ifade etmenin yanlışlığı, kültürlerarası iletişim deneyimine sahip olmamanın ortaya çıkarabileceği zorluklar belirtilmektedir. Ayrıca kültürel yakınlık ve benzerlik durumunun kültürlerarası iletişimde belirsizliği azaltabileceğine yönelik öngörüler ile diğer kültürlerle uyum sağlasalar bile o kültürden insanları tam olarak anlayamayacaklarına yönelik öngörülerde de bulunmaktadır. Kültürlerarası iletişim sürecinden sonra olabileceklere yönelik öngörülerde ise farklı bir ülkede yaşamının ileride kendi ülkelerine döndüklerinde uyum sağlamada sorunlar çıkarabileceği, çok dilli becerilere sahip olmalarının ileride iyi iş imkânları bulmaları bakımından gerekli

olduğu ve Türkiye’de okumalarının ileride gelişmiş ülkelerde yaşamalarını kolaylaştıracağı gibi öngörüler vurgulanmaktadır.

3.4. Katılımcı İfadelerinde Vurgulanan Kavramlar

Şekil 1. Kelime bulutu

Katılımcıların ifadelerinden elde edilen toplam 11399 kelime içerisinde, minimum 133 sıklığa sahip 100 kelimeden oluşan yukarıdaki kelime bulutunda en çok vuruşa sahip kelimelerden “farklı” kelimesi 1547 vuruşa, “çok” kelimesi 1488 vuruşa ve “ben” kelimesi de 905 vuruşa sahiptir. En çok vuruşa sahip bu üç kelimenin doğrudan kültürlerarası iletişime vurgu yapan kelimeler olduğu görülmektedir. Kelime bulutunda kültürlerarası iletişimin doğasını yansıtan “farklı, dil, iletişim, saygı, yaşam, burada, soru, nasıl, bilgi, farkındalık, insanlar vb.” kelimeler ile iletişimde bulunan bireylere vurguyu yansıtan “ben, beni, bizim, sizi, onlarla, onların, onları, Türk, kendi, kendimi, diğer vb.” ifadelerin yoğunlaştığı görülmektedir. Kelime bulutunda ayrıca kültürle ilgili “kültür, kültürel, kültürden, kültürlerden, kültürel, yaşam vb.” ifadelerle vurgunun da çokça yer aldığı anlaşılmaktadır.

3.5. Kodlar Arası İlişkiler

Çalışma grupları görüşme kayıtlarının deşifresiyle elde edilen kod ilişkiler tablosu toplam 21 kod ve 7 alt kodun birbirleriyle olan etkileşimini ortaya koymaktadır. Araştırmada elde edilen kod etkileşimleri şu şekildedir:

Tablo 3. Çalışma grupları kod ilişkiler tarayıcısı

Kod Sistemi	Farklı	Çoğ.	Açıkl.	Sosy.	Merak	Zevk	İstekli	Öny.	Emp.	Öğ.	Duy.	Öz.F.	Benz.	Sosy.	Dil Y.	Kültü.	Beir.	Ayn.	İletiş.	Mes.	Etkil.	Çok.	Başl.	Keşf.	Davr.	Öng.	TOP.	
✓ Davranışsal Yeterlik																												
Farklılığa Saygı		16	12	8	15	12	28	19	7	3	2	10		3	1	2	2	2	1		4		4	2	2		155	
Çoğulculuğa Değer Verme	16		14	1	2	9	15	18	3	4	7	8	3	2	1	1		3	1				8	5	5	7	133	
Açıklık/Açık Olma	12	14		7	2	12	20	12		2	19	15		1				3	7	2	1		3	2	2	18	1	155
Sosyal Rahatlık	8	1	7		2	7	6	2	4	13		7	4	7			2	11	6	6	7	11	2	3		1	4	123
✓ Motivasyon																												
Merak	15	2	2	2		10	21	2	2	3		1	1		1	4					2		1	4	1		74	
Zevk Alma	12	9	12	7	10		29			7	2	2	2	1	3	1	1		2	3	2	12		5	2	1	125	
İstekli Olmak/İlgi	28	15	20	8	21	29		8	7	12	1	7		2	4	5	1		7	5	5	6	1	22	4		218	
Önyargılı Olmamak	19	18	12	2	2		6		3		14	9	1	2	3	8	3	6	1			3	7	5	2	4	129	
Empati	7	3		4	2		7	3		2	3	2		1			1	7	1		1		6	1	1	2	54	
Öğrenen	3	4	2	13	3	7	12		2			1	1	2	1			1	5	3	9		3	1	1	1	76	
Duyuşsal Esneklik	2	7	19			2	1	14	3			4	1	3			2	1		1		1	3	34	2		101	
✓ Bilişsel Yeterlik																												
Öz Farkındalık	10	8	15	7	1	2	7	9	2	2	4		11	4	1	6	6	5		1	2	3	12	2	8	1	120	
Benzerlik ve Farklılıkları Anlama		3		4	1	2		1				11		27	4	25	5		3		3		1	13	2	4	107	
Sosyal Farkındalık	3	2	1	7		1	2	2	1	1	3	4	27		2	17	6	2	1	2	5	5	12	5	6	1	118	
Dil Yeterliği	1	1			1	3	4					1	4	2		11			11	8		8	2	1	1	1	60	
Kültürel Bilgi	2	1	3	2	4	1	5	8			2	2	6	25	17	11		1		3	3	1	2	7	7	1	2	116
✓ Davranışsal Yeterlik																												
Belirsizlikle Başa Çıkabilme Becerisi	2		7	11			1	1	3	1	1	6	5	6			1		5	1	3	6	3	4	5	4	3	80
Ayrımcılıkla Başa Çıkabilme Becerisi	2	3	2	6				6	7			5		2				5				1	2	8		2	51	
✓ Dil Becerileri																												
İletişimsel Farkındalık	1	1	1	6		2	7	1	1	1	1			11	3	1				6	1	13	2	7		3	70	
Mesaj Becerileri				7		3	5			5		1	3	2	8	3	3		6		7	9	1	5		1	69	
Etkileşim Yönetimi	4		3	11	2	2	5	3	1	3	1	2		5		1	6	1	1	7		8	4		2	1	73	
Çok Dilli Beceriler				2		12	6			9		3	1	5	8	2	3	2	13	9	8		2	5	1	1	92	
Eğitsel Kültürel Farkındalık	4	8	2	3	1		1	7	6		1	12	13	12	2	7	4	8	2	1	4	2		2	1	3	106	
Keşfetme Becerisi	2	5	2		4	5	22	5	1	3	3	2	2	5	1	7	5		7	5		5	2		4	1	98	
Davranışsal Esneklik	2	5	18	1	1	2	4	2	1	1	34	8	4	6		1	4				2	1	1	4	3	1	105	
Öğrenim/ Tahmin Becerisi		7	1	4		1		4	2	1	2	1			1	1	2	3	2	3	1	1	3	1	3		46	
TOPLAM	155	133	155	123	74	125	218	129	54	76	101	129	107	118	60	116	80	51	70	69	73	92	105	98	105	45	2862	

Kod etkileşim tablosuna göre kodlar arasında en yüksek etkileşim davranışsal esneklik ve duyuşsal esneklik (34) kodları arasındadır. Bu kodları sırasıyla istekli olmak/ilgi ve zevk almak (29), istekli olmak/ilgi ve farklılığa saygı (28), benzerlik ve farklılıkları anlama ile sosyal farkındalık (27), kültürel bilgi ile benzerlik ve farklılıkları anlama (25), istekli olmak/ilgi ve keşfetme becerileri (22) kodları takip etmektedir. Diğer kodlarla en fazla etkileşime sahip kod istekli olmak/ilgi (218) kodudur. İstekli olmak/ilgi kodunu sırasıyla farklılığa saygı (155), açıklık/açık olma (155) ve çoğulculuğa değer verme (133) kodları takip etmektedir. Diğer kodlarla en az etkileşime sahip kodlar arasında öngörü/tahmin becerisi (45), ayrımcılıkla başa çıkabilme becerileri (51) ve empati (54) gelmektedir.

Yeterlik düzeyi ve kodlar arasındaki ilişkiler değerlendirildiğinde kültürlerarası iletişimde duyuşsal esneklik ile davranışsal esneklik arasındaki ilişkinin yüksek olması tutum ve beceriler arasındaki ilişkiyi göstermesi bakımından önemlidir. Aralarında etkileşimin yoğun olduğu kodlar arasında benzerlik ve farklılıkları anlama, kültürel bilgi ve sosyal farkındalık da bulunmaktadır. Bu üç kod da kültürlerarası iletişimin bilişsel boyutunda yer almakta ve diğer kültürlerle ilgili bilgileri kapsamaktadır. Bu durum farklı kültürlerle ilgili yeni bilgiler öğrenme, kültüre yönelik sosyal farkındalık kazanma ve bireyin kendi kültürü ve diğer kültürle ilgili benzerlik ve farklılıkları kavraması arasında anlamlı bir ilişkinin olduğunu göstermektedir. Kodlar arası ilişkilerde istekli olmak/ilgi, zevk alma, merak ve keşfetme becerileri arasında da etkileşimin yoğun olduğu anlaşılmaktadır. Kültürlerarası iletişime istekli bireylerin iletişim ve öğrenmeye meraklı oldukları, bu durumdan zevk aldıkları, ayrıca keşfetme becerilerinin de yüksek olduğu değerlendirilmektedir. Ayrıca istekli olma/ilgi tutumunun ortaya çıkmasında sosyal farkındalık, kültürel bilgi ve dil yeterliğinin de etkili olduğu görülmektedir. Bu durum da kültürlerarası iletişim yeterliğinin duyuşsal, bilişsel ve davranışsal düzeyleri

arasındaki ilişkiyi göstermesi bakımından önemlidir. Kodlar arası ilişkide öz farkındalık, sosyal farkındalık ile benzerlik ve farklılıkları anlama yeterliklerine sahip katılımcıların eleştirel kültürel farkındalık becerilerinin de gelişmiş olduğu görülmektedir.

4. Sonuç ve Öneriler

Bu çalışmada uluslararası öğrencilerin kültürlerarası iletişim yeterliklerini etkileyen duyuşsal yeterlikleri farklılığa saygı; açıklık/açık olma; sosyal rahatlık; çoğulculuğa değer verme; merak, zevk alma, istekli olmak/ilgi alt kodlarından oluşan motivasyon; ön yargılı olmamak; empati; özgüven, duyuşsal esneklik kodlarını içermektedir. Bilişsel yeterlikleri benzerlik ve farklılıkları anlama, sosyal farkındalık, dil yeterliği ve kültürel bilgiyi içermektedir. Davranışsal yeterlikleri ise belirsizlikle ve ayrımcılıkla başa çıkabilme becerisi; iletişimsel farkındalık, mesaj becerileri, etkileşim yönetimi ve çok dilli becerileri kapsayan dil becerileri; eleştirel kültürel farkındalık; keşfetme becerisi; davranışsal esneklik ve öngörü/tahmin becerisinden oluşmaktadır.

Araştırma sonuçlarına göre çalışma gruplarını oluşturan katılımcıların kültürlerarası iletişim sürecindeki iletişimsel yeterlik düzeylerini belirleyen tutum, farkındalık ve becerileri büyük oranda benzerlik göstermektedir. Örneğin kültürlerarası iletişimde olumlu tutumlara sahip katılımcıların farkındalık düzeylerinin de yüksek olduğu ve iletişimde başarıyı oluşturan becerilere de sahip oldukları anlaşılmaktadır. Ya da kültürlerarası iletişimde olumsuz tutumların ortaya çıkmasında bilişsel farkındalık düzeyinin yeterli olmaması ve etnomerkezci bakış açıları etkili olmakta, bu durum da bireyin iletişimsel becerilerinin gelişimini olumsuz etkilemektedir. Ayrıca kültürel, bireysel ve coğrafi farklılıklara bağlı bazı ayrılmalar da görülmektedir. Türk kültürüne daha yakın olan Türk cumhuriyetleri, Balkan ülkeleri gibi gruplarda uyum ve iletişimsel yeterlik daha kolay kazanılırken Türk kültürüne daha uzak olan Afrika ülkeleri ve Güney Doğu Asya ülkeleri gibi çalışma gruplarında uyum ve iletişimsel yeterliğin daha zor kazanıldığı anlaşılmaktadır. Bu durum kültürlerarası iletişim yeterliğinde dil ve kültür yakınlığının/uzaklığının önemini ortaya koymaktadır. Bu bağlamda uluslararası öğrencilerin duyuşsal, bilişsel ve davranışsal yeterlik düzeylerinin dil yeterliği, farklılığa saygı, duyuşsal esneklik başta olmak üzere birtakım sorunlar içermesine rağmen genel olarak olumlu düzeye doğru gelişim gösterdiği görülmektedir.

Kültürlerarası iletişim yeterliğinin gelişimini sağlayan duyuşsal, bilişsel ve davranışsal yeterlik boyutları arasındaki ilişki değerlendirildiğinde tutum, bilgi ve becerilerin kesin çizgiyle birbirinden ayrılamayacağı anlaşılmaktadır. Her bir düzeyin alt kodları arasında ilişki olduğu gibi; tutum, bilgi ve beceriler arasında da anlamlı bir ilişki vardır. Kod etkileşim tablosunda kodlar arası en yüksek etkileşimin duyuşsal esneklik ile davranışsal esneklik arasında olması tutum ve beceriler arasındaki ilişkiyi; bilişsel yeterlik kodlarından benzerlik ve farklılıkları anlama, kültürel bilgi ve sosyal farkındalık arasındaki etkileşimin yüksek olması da aynı yeterlik düzeyi içindeki ilişkiyi göstermesi bakımından önemlidir. Bu nedenle kültürlerarası iletişim yeterliği duyuşsal, bilişsel ve davranışsal düzey ve alt kodlarının bütününe yansıtan bir bakış açısıyla açıklanabilir. Türkiye’de uluslararası öğrenci

deneyimi bir süreç olarak da kültürlerarası iletişim yeterliğinin gelişimini olumlu yönde etkilemektedir. Farklı kültürel ortamlarda deneyim arttıkça, olumlu tutum, farkındalık ve beceriler gelişmekte bu durum da bireyin iletişimsel yeterlik düzeyini artırmaktadır.

Sonuç olarak kültürlerarası iletişim yeterliği tutum, farkındalık ve becerilerin uyumuyla ortaya çıkan; kültür, inanç, dil ve bireysel özelliklerin başat rol aldığı; farklılıkların etkileşimini ifade eden bir iletişimsel yeterlik süreci olarak açıklanabilir. Ayrıca kültürlerarası iletişim yeterliği kazanmak, bir sonuç olmaktan çok bir süreç olarak ifade edilebilir. Bu süreç iletişim ve öğrenmeye yönelik olumlu tutumların devamı, dilsel ve kültürel bilginin artması ve becerilerin sürekli geliştirilmesine dayanmaktadır.

Bu çalışma kültürlerarası iletişim ve uluslararası eğitim politika ve uygulamalarına yön veren kurum, kuruluş ve kişilerin dikkate alması gereken sonuçlar da ortaya koymaktadır. Öneriler bağlamında değerlendirilebilecek bu sonuçlar şu şekilde özetlenebilir:

Uluslararası öğrencilerin Türkiye'ye gelmeden önce burayla ilgili bilgi edinme kaynakları arasında medya araçlarının –özellikle Türk dizileri ve yeni medya platformları – etkili olduğu bulgulanmıştır. Bu bağlamda dizi sektörü, sosyal medya araçları ve kültürel tanıtımların bir sosyal sermaye olarak değerlendirilmesi, bu alandaki üretimin gözden geçirilerek ülkenin tanıtımının doğru yapılması ve ülkemize yönelik geniş bir coğrafyada ilginin artmasının sağlanması gerekmektedir. Bu durum medya içeriklerinin üretiminde ve dağıtımında sorumlu olan kurum, kuruluş ve ilgili işletmeler tarafından dikkatlice gözden geçirilmelidir.

Uluslararası öğrencilerin seçiminde Türkiye'ye uyum sağlamakta sorun yaşamayacak, iletişime ve öğrenmeye istekli, kişisel gelişimi iyi olan öğrencilerin seçilmesine özen gösterilmeli ve öğrenci kabulüne yönelik sınav ve uygulamalar bu bağlamda yeniden kurgulanmalıdır. Öğrencilerin seçiminde belirli ülke ve bölgelere yoğunlaşmak yerine mümkün olduğu kadar fazla sayıda ülkeden yaklaşık bir dağılımla uluslararası öğrenci çeşitliliği artırılmalıdır. Üniversitelerin uluslararası öğrenci kontenjanlarının belirlenmesinde üniversitenin ve şehrin öğrencilerin uyumu ile sosyal ve akademik gelişimlerine sağlayabileceği katkı potansiyeli nesnel kriterlere göre hesaplanmalı ve kontenjanlar buna göre belirlenmelidir. Bu durum öğrencilerin iletişimsel yeterlik, uyum süreçleri ve akademik başarılarını olumlu etkileyecektir.

Öğrencilerin Türkçe dil yeterliği kazanımları için yapılan çalışmalarda bazı eksikliklerin olduğu görülmektedir. Ortalama sekiz aylık bir süreci kapsayan dil kurslarına ilave olarak lisans seviyesinde mesleki Türkçe, yüksek lisans seviyesinde de akademik Türkçe kurslarının verilmesi, öğrencilerin mesleki ve akademik başarı elde etmeleri için gereklidir. Ayrıca bu kursların başarısının artırılabilmesi için kurs merkezlerinin niteliğine yönelik iyileştirmeler yapılmalıdır. Dil ve kültür arasındaki ilişkinin boyutu dikkate alındığında dil öğrenim süreçlerinde kültürel farkındalığın ve uyumun sağlanabilmesi için eşgüdümlü bir biçimde kültürel etkinlikler ve kongrelerin düzenlenmesi; kültürlerarası iletişim yeterliği ve uyum süreçleriyle ilgili akademik çalışmaların artırılması ve olası sorunların giderilmesi bağlamında ilgili kurum ve kuruluşlarla iş birliklerinin yapılması gerekmektedir.

Kültürlerarası iletişim yeterliği kazanma süreci bireyin öz yeterliklerinin yanında karşı kültür üyelerinin de tutum, bilgi ve davranışlarındaki yaklaşımın tutarlılığına bağlıdır. Kültürlerarası iletişim yeterliğinin bir sürece karşılık geldiği dikkate alınarak uluslararası öğrencilerin kültürel uyum ve akademik başarı sürecinde gelişim elde etmeleri için eğitim sürecindeki bütün paydaşların kültürlerarası iletişiminin doğasından kaynaklı muhtemel sorunların çözümüne katkı sunmaları gerekmektedir. Bu bağlamda yargılayıcı ve eleştirel tutumlardan kaçınılmalı ve öğrenciler eğitim süreçleri boyunca desteklenmelidir. Öğrencilerle ilgili iş ve işlemleri yapan ofis ve merkezler başta olmak üzere fakülte ve enstitülerde görevli personeller ve akademisyenlerin kültürlerarası iletişim ve yabancı dil alanlarında yeterliklerinin geliştirilmesi için mesleki gelişim programları düzenlenmelidir. Ayrıca bu öğrencilerin yabancı dil, bilgi ve beceriler bağlamında Türk öğrencilerden farklı özelliklere sahip olmaları dikkate alınarak öğrencilerin eğitim sürecine katkı sunmaları; sosyal, kültürel, sanatsal ve sportif faaliyetlerde etkin rol almaları teşvik edilmelidir. Bu öğrencilerin Türkiye’de okudukları süreç içerisinde iletişim yeterliği, akademik başarı düzeyi ve uyum sağlama yeterlikleri dikkate alınarak Türkiye’ye bilimsel ve mesleki alanlarda katkı sunabilecek olanların burada kalmaları teşvik edilmelidir. Ülkelerine veya başka memleketlere giden öğrencilerle de iletişim kanalları açık tutularak ileride Türkiye’nin uluslararası sahada kültürel, politik ve ticari ilişkilerinin gelişimine katkı sunmaları hedeflenmeli ve bu bağlamda çalışmalar yapılmalıdır.

Etik Kurul Onayı

Bu makalenin saha çalışması, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Etik Kurulu’nun 07/09/2022 tarih ve 10 no’lu toplantısında alınan 2022-259 sıra sayılı Etik Kurul İzni ile onaylanmıştır.

Kaynakça

- Aksoy, Z. (2015). *Kültürel zekâ: Kültürlerarası iletişim ve yönetimde çağdaş bir yaklaşım*. İstanbul: Beta.
- Aksoy, Z. (2020). Kültürlerarası yeni medya: Sosyal medyanın kültürlerarası iletişim üzerinde algılanan etkileri. *Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü e-Dergisi*, 3(2), 126-144.
- Alver, F. (2003). *Basında yabancı tasarımı ve yabancı düşmanlığı*. İstanbul: Der Yayınları.
- Barrett, M., Byram, M., Lázár, I., Mompoin-Gaillard, P., & Philippou, S. (2014). *Developing intercultural competence through education*. Strasbourg: Council of Europe.
- Bennett, M. J. (2004). Becoming intercultural competent. J. S. Wurzel (Ed.), *Toward multiculturalism: A reader in multicultural education* (p. 62-77) in. Newton, MA: Intercultural Resource Corporation.
- Binark, M. (2006). Kültürlerarası iletişim çalışmalarının Türkiye haritası: Sorulması gereken sorular. *Kültür ve İletişim*, 9(17), 71-88.
- Bolat, M. A. (2017). Türkiye’nin uluslararası öğrenci politikası: Durum tespiti ve öneriler. O. Akgül (Ed.), *Uluslararası öğrencilik sosyal, ekonomik ve kültürel perspektifler* (s. 8-19) içinde. İstanbul: Harf Yayın İletişim.
- Braun, V., & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative research in psychology* 3(2), 77-101.

- Byram, M. (2009). The intercultural speaker and the pedagogy of foreign language education. D. K. Deardorff (Ed.), *The SAGE handbook of intercultural competence* (pp. 321-332) in. Los Angeles, London, New Delhi, Singapore, Washington DC: SAGE.
- Carlson, J. S., & Widaman, K. (1988). The effects of study abroad during college on attitudes toward other cultures. *International Journal of Intercultural Relations*, 12(1), 1-17.
- Chaney, D. C. (2018). Yaşam biçimlerinden yaşam tarzına: Kültürü ideoloji ve duyarlılık olarak yeniden düşünmek. J. Lull (Ed.), *İletişim çağında kültür* (E. S. Civelek, Çev.) (s. 127-150) içinde. Ankara: Hece Yayınları.
- Chen, G. M., & Starosta, W. (1996). Intercultural communication competence: A synthesis. B. B. Burleson (Ed.), *Communication Yearbook* (p. 353-383) in. California: Sage Publications.
- Chen, G. M., & Starosta, W. (1997). A review of the concept of intercultural sensitivity. *Human Communication*, 1(1) 1-16.
- Chen, H., & Hu, B. (2023). On the intercultural sensitivity of university students in multicultural regions: A case study in Macao. *Frontiers in Psychology*, 14, 1-11. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2023.109.0775>
- Cohen, L., & Manion, L. (1994). *Research methods in education*. London: Routledge.
- Deardorff, D. K., & Jones, E. (2009). *Intercultural competence*. Thousand Oaks: Sage.
- DeVito, J. A. (2005). *Essentials of human communication*. Boston: Pearson Education.
- Fantini, A. E. (2000). A central concern: Developing intercultural competence. *SIT Occasional Paper Series 1*, 25-42.
- Fantini, A. E. (2020). Reconceptualizing intercultural communicative competence: A multinational perspective. *Research in Comparative and International Education*, 15(1), 52-61.
- Fritz, W., Graf, A., Hentze, J., Möllenberg, A., & Chen, G. M. (2005). An examination of Chen and Starosta's model of intercultural sensitivity in Germany and United States. *Intercultural Communication Studies*, 14 (1) 53-64.
- Fujimoto, Y., Bahfen, N., & Fermelis, J. (2007). The global village: Online cross-cultural communication and HRM. *Cross Cultural Management: An International Journal*, 14 (1), 7-22.
- Gallois, C., Volcic, Z., & Liu, S. (2014). *Introducing intercultural communication: Global cultures and contexts*. London: SAGE Publications.
- Göker, G. (2022). Kültürel farklılıklar ve iletişim. İ. Özdemir & S. Y. Işık (Ed.), *Kültürlerarası iletişim* (s. 91-123) içinde. Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Güngör, E. (1995). *Kültür değişmesi ve milliyetçilik*. İstanbul: Ötüken Yayınları.
- Hammer, M. R., Nishida, H., & Wiseman, R. L. (1996). The influence of situational prototypes on dimensions of intercultural communication competence. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 27(3), 267-282.
- Hill, A. (2007). *Key themes in interpersonal communication: Culture identities and performance*. Buckingham: Open University Pres.
- Işık, M. (2016). *İletişim bilimine giriş*. Konya: Eğitim Yayınevi.
- İlbuğa, E. U. (2010). Çokkültürlülük, ulus-ötesilik ve kültürlerarası iletişim yeterliği. *Çankaya Üniversitesi Journal of Humanities and Social Sciences*, 7(1), 163-180.
- Karataş, Z. (2015). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri. *Manevi Temelli Sosyal Hizmet Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 62-80.

- Kartarı, A. (2016). *Kültür, farklılık ve iletişim: Kültürlerarası iletişimin kavramsal dayanakları*. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Khaziev, L. (2020). Hall'un geniş ve dar bağlamlı kültür yaklaşımı çerçevesinde Rus ve Türk kültürünün karşılaştırılması. O. Akgül (Ed.), 5. *Uluslararası öğrenci sempozyumu bildiriler kitabı – 2 – Din-Tarih-Sosyoloji* (s. 384-398) içinde. İstanbul: Harf Yayınları.
- Kim, Y. Y. (2015). Achieving synchrony: A foundational dimension of intercultural communication competence. *International Journal of Intercultural Relations*, 48, 27-37.
- Kösoğlu, N. (2005). *Türk olmak ya da olmamak*. İstanbul: Ötüken Neşriyat.
- Lane, J. E., & Ersson, S. (2008). *Culture and politics: A comparative approach*. Abingdon: Ashgate Publishing.
- Mora, N. (2011). *Kültürlerarası iletişim bağlamında insana dair duygular ve ritüeller*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Mulder, M., Gulikers, J., Biemans, H., & Wesselink, R. (2009). The new competence concept in higher education: error or enrichment, *Journal of European Industrial Training*, 33(8/9), 755-770.
- OECD (2021). *Education at a glance 2011: OECD indicators*. OECD Publishing.
- Okmeydan, S. B. (2020). Kültürlerarası iletişim alanındaki eğilimler: "Kültürlerarası iletişim" başlıklı lisansüstü tezlerin bibliyometrik analizi. *TRT Akademi Dergisi*, 5, 578-611.
- Oskay, Ü. (1997). *İletişimin ABC'si*. İstanbul: Der Yayınları.
- Oyur, E. (2019). *Çok kültürlü kişilik-kimlik ve kültürlerarası iletişim*. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Öğüt, N. (2017). *Kültürlerarası duyarlılık düzeyi ile etnikmerkezcilik, yaşam doyumu ve mutluluk düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. (Yayımlanmamış doktora tezi). Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Önlü, M., & Saran, M. (2019). Akademik Bir Disiplin Olarak Kültürlerarası İletişim Kuramsal Temelleri. S. Okmeydan Bitirim & M. Saran (Ed.), *Kültürlerarası İletişim: İletişim Odaklı Güncel Yaklaşımlar* (s. 15-54) içinde. Konya: Eğitim Yayınevi.
- Özdemir, İ. (2011). Kültürlerarası iletişimin önemi. *Folklor/Edebiyat*, 17(66), 29-38.
- Rigel, N. (2000). *İleti tasarımı haber*. İstanbul: Der Yayınları.
- Sarı, E. (2004). Kültürlerarası iletişim: Temeller, gelişmeler, yaklaşımlar. *Folklor/Edebiyat*, X(39), 1-34.
- Sarı, E. (2010). *Kültür, kimlik, politika. Mardin'de kültürlerarasılık*. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Sarwari, A., Adnan, H., Rahamad, M., & Abdul Wahab, M. (2024). The requirements and importance of intercultural communication competence in the 21st century. *Sage Open*, 14 (2) 1-10.
- Silverman, D. (1993). *Interprting qualitative data: Methods for analysing talk, text and interaction*. London: Sage Publications.
- Sorbonne Joint Declaration. (1998). European higher education area and Bologna process. Erişim adresi: https://www.ehea.info/media.ehea.info/file/1998_Sorbonne/61/2/1998_Sorbonne_Declaration_English_552612.pdf, Erişim tarihi: 16.09.2023.
- Spitzberg, B. H. (2000). A model of intercultural communication competence. In E. L. Samovar. & R. E. McDaniel (Eds.), *Intercultural communication: A reader* (pp. 379-391) in. Boston: Wadsworth Cengage Learning.
- Spitzberg, B. H. (2010). Axioms for a theory of intercultural communication competence. In L. A. Samovar, Porter, Richard E., & Mcdanial, Edwin R. (Eds.), *Intercultural communication a reader* (Vol. 13, p. 424-434) in. Boston: Wadsworth.
- Taş, O. (2017). *İletişim, medya ve kültür: Anahtar kavramlar*. Ankara: Ütopya Yayınevi.

- Tylor, E. B. (1920). *Primitive culture*. New York: J.P. Putnam's Sons.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yolcu, F. (2023). Kültürlerarası iletişim yeterliği bağlamında uluslararası öğrencilerin çok dilli becerileri. *SSD Journal*, 15-28. <http://dx.doi.org/10.31567/ssd.1081>
- YÖBYS (2023). *Uyruğa göre öğrenci sayıları raporu*. Yükseköğretim Bilgi Yönetim Sistemleri. Erişim Adresi: <https://istatistik.yok.gov.tr/>, Erişim tarihi: 20.10.2023.

A FIELD STUDY ON THE INTERCULTURAL COMMUNICATION COMPETENCE OF INTERNATIONAL STUDENTS*

Fırat YOLCU**
Nurettin GÜZ***

In today's world, the activities of individuals from different cultures to live and interact together are increasing day by day. These interaction processes cover many areas from daily communication to education, from economic activities to cultural events. Intercultural communication competence is decisive in the emergence of the expected positive effects of these processes and relationships. In recent years, Türkiye has been hosting a large number of international students in line with its goals of internationalization in education. Intercultural communication competence is of critical importance for these students' adaptation to new cultural environments, their process of acquiring communication skills, and their academic success.

Although it is understood that studies on intercultural communication in Türkiye have reached a certain maturity, there is a need for studies that reflect the affective, cognitive and behavioral dimensions of intercultural communication competence in a holistic manner. In this context, this study describes the intercultural communication competence of international students in depth within a holistic framework with its affective, cognitive and behavioral dimensions. It is expected that the

* This article is based on a doctoral thesis written by Fırat Yolcu under the supervision of Prof. Dr. Nurettin Güz at the Department of Journalism, Institute of Postgraduate Education, Ankara Hacı Bayram Veli University.

The fieldwork for this article was approved by the Ankara Hacı Bayram Veli University Graduate Education Institute Ethics Committee with Ethics Committee Permission No. 2022/259, issued at its meeting No. 10 on 07/09/2022.

** Sivas Cumhuriyet University, Department of Journalism, firatyolcu@cumhuriyet.edu.tr, ORCID ID: 0000 0003 2408 7502

*** Ankara Hacı Bayram Veli University, Department of Journalism, nurettinüz@gmail.com, ORCID ID: 0000-0002-2038-5652

findings will guide relevant institutions and organizations in developing internationalization processes and communication policies, as well as in academic knowledge production.

The subject of this study, titled “A field research on the intercultural communication competence of international students”, is the intercultural communication experiences of international students studying at Sivas Cumhuriyet University. The research aims to describe the level of intercultural communication competence of international students through this experience.

The theoretical foundations of the study are based on the concepts of culture and communication, and information is provided on intercultural communication, intercultural communication competence and international education.

Culture is the element that shapes the lifestyles of individuals and social groups. Culture is formed through the influence of many elements, such as language, beliefs, traditions, attitudes, values, and symbols, that distinguish individuals and groups from others. Communication encompasses all interactions an individual has with their environment. Throughout its historical development, the concept of communication has acquired a more comprehensive definition, extending beyond the mere exchange of meaning and encompassing all processes of meaning production. In this context, the concepts of culture and communication are closely intertwined. While culture determines communication styles, communication facilitates the transmission of culture. Culture emerges from an individual's interactions with their environment and can be observed. Furthermore, communication is a key concept in explaining culture, and culture is a key concept in explaining communication. The fact that communication styles emerge and grow within a particular culture results in each culture having different communication styles. Intercultural communication, on the other hand, focuses on communication between members of these different cultures. Effective and accurate implementation of this communication skill is linked to developing an individual's intercultural communication competence. Furthermore, for international students studying in a different country, acquiring intercultural communication competence is crucial for their social development and academic success.

This study was conducted using qualitative research methods. Ethnographic and phenomenological approaches were chosen as the research design. The research was conducted with 41 students selected using the criterion sampling method among 3,442 international students studying at Sivas Cumhuriyet University in the 2022-2023 academic year. 41 students were divided into 7 different study groups, taking into account geographical region, language, country and culture criteria.

A semi-structured interview form was used as the data collection tool in the study. The interview form consisted of 29 questions aimed at measuring the participants' affective, cognitive, and behavioral competence dimensions. In-depth interviews, lasting an average of 120-180 minutes, were conducted with 4-8 students from each study group. Maxqda qualitative analysis program was used in the analysis of the obtained data and the interview records of seven separate study groups were coded under three sub-themes: affective, cognitive and behavioral competence.

As a result of the analysis of the data, a total of 2865 findings were marked in seven study groups, including 1375 for affective competence, 641 for cognitive competence, and 849 for behavioral competence. According to these findings, the attitudes affecting the intercultural communication competences of international students include the codes of respect for diversity, openness/being open, social comfort, valuing pluralism, motivation (this code consists of the subcodes curiosity, enjoyment, willingness/interest), non-prejudice, empathy, self-confidence, and affective flexibility. The intercultural awareness dimension includes self-awareness, understanding similarities and differences, social awareness, language proficiency and cultural knowledge. The skills that affect international students' intercultural communication competencies include the ability to cope with uncertainty and discrimination, language skills (this code consists of communicative awareness, message skills, interaction management, multilingual skills subcodes), critical cultural awareness, discovery skills, behavioral flexibility, and foresight/prediction skills.

According to the research results, the attitudes, awareness, and skills that determine the participants' levels of communicative competence in the intercultural communication process are largely similar. Furthermore, some differences stemming from cultural, individual, and geographical differences are also observed. For example, it appears that adaptation and communicative competence are better in the Turkic republics group, which is closer to Turkish culture; however, it is more difficult to achieve adaptation and communicative competence in study groups such as African and Southeast Asian countries, which are further from Turkish culture due to geographical features such as region, culture, and language. This demonstrates that linguistic and cultural proximity have a direct impact on intercultural communication competence.

Just as there is a relationship between the subcodes of each of the affective, cognitive and behavioural competence dimensions that enable the development of intercultural communication competence, a significant relationship was also found between attitudes, knowledge and skills. Consequently, acquiring intercultural communication competence can be described as a process rather than an outcome. This process depends on maintaining positive attitudes toward communication and learning, increasing linguistic and cultural knowledge, and continuously improving skills.

The findings and conclusions of the study also provide recommendations for relevant institutions to consider. These recommendations include assessments of student selection processes, intercultural adaptation and language acquisition processes, academic processes, and post-graduation processes.